

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фармакогнозії, фармакології і ботаніки



ФАРМАКОГНОЗІЯ В ТАБЛИЦЯХ

Частина 2.

Фенольні сполуки та алкалоїди. Сировина тваринного походження.

*Навчальний посібник
з фармакогнозії для студентів фармацевтичних факультетів ВНЗ
спеціальності «Фармація, промислова фармація»*

Запоріжжя – 2021 р.

УДК 615.324(075.8)

Т66

*Затверджено на засіданні Центральної методичної Ради ЗДМУ
протокол № від “27” травня 2021 р.
та рекомендовано для використання в освітньому процесі*

Укладачі:

*Тржецинський С.Д., завідувач кафедри, д.б.н, професор
Одинцова В.М., доктор фармацевтичних наук, професор
Рудник А.М. кандидат фармацевтичних наук, доцент
Мозуль В.І., кандидат фармацевтичних наук, доцент
Денисенко О.М., кандидат фармацевтичних наук, доцент
Головкін В.В., кандидат фармацевтичних наук, доцент
Шевченко І.М. кандидат фармацевтичних наук, доцент
Аксьонова І.І, кандидат фармацевтичних наук, асистент*

Рецензенти:

*Кучеренко Л.І. – доктор фармацевтичних наук, професор
Гоцуля А.С. – доктор фармацевтичних наук, доцент*

Фармакогнозія в таблицях. Частина 2. Фенольні сполуки та алкалоїди. Сировина тваринного походження. Навчальний посібник з фармакогнозії для студентів фармацевтичних факультетів ВНЗ спеціальності «Фармація, промислова фармація» / Тржецинський С.Д., Одинцова В.М., Рудник А.М., Мозуль В.І., Денисенко О.М., Головкін В.В., Шевченко І.М., Аксьонова І.І. – Запоріжжя.: [ЗДМУ]. – 85 с.

Розглянуто на цикловій методичній комісії з фармацевтичних дисциплін
(протокол № від “13” травня 2021 р.)

ЗМІСТ

| | |
|--|----|
| ЗМІСТ..... | 3 |
| ВСТУП..... | 4 |
| СПИСОК СКОРОЧЕНЬ..... | 5 |
| ПРОСТІ ФЕНОЛЬНІ СПОЛУКИ..... | 6 |
| ЛІГНАНИ І КСАНТОНИ..... | 13 |
| КУМАРИНИ І ХРОМОНИ..... | 16 |
| ФЛАВОНОЇДИ..... | 20 |
| ХІНОНИ..... | 37 |
| ДУБИЛЬНІ РЕЧОВИНИ..... | 43 |
| АЛКАЛОЇДИ | 52 |
| ЛІКАРСЬКА СИРОВИНА ТВАРИННОГО ПОХОДЖЕННЯ..... | 73 |
| ЛІКАРСЬКА РОСЛИННА СИРОВИНА КИТАЙСЬКОЇ ТРАДИЦІЙНОЇ МЕДИЦИНИ | 79 |
| СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ..... | |

ВСТУП

Друга частина навчального посібника «Фармакогнозія в таблицях» включає узагальнені відомості про лікарську рослинну сировину, яка містить фенольні сполуки, зокрема: прості феноли, лігніни, кантони, кумарини і хромони, хінони, флавоноїди, дубильні речовини, алкалоїди та сировину тваринного походження, тим самим, разом з першою частиною, повністю охоплює програмний матеріал другого модуля з дисципліни «Фармакогнозія» для студентів фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація, промислова фармація».

Метою методичного посібника є освітлення теоретичної інформації щодо лікарської рослинної сировини, яка містить фенольні сполуки та алкалоїди, та сировини тваринного походження, що дає можливість кращого засвоєння програмного матеріалу, розвитку логічного мислення, одержання більш глибоких знань і є підґрунтям у підготовці майбутнього провізора до праці в аптеках.

Навчальний посібник складений на основі типової програми підготовки спеціалістів фармації з дисципліни фармакогнозія і розрахований для самостійної підготовки студентів 3 та 5 курсу фармацевтичних факультетів ВНЗ спеціальності «Фармація, промислова фармація» до успішного складання іспитів з фармакогнозії та КРОК-2.

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

- * – ДФУ містить статтю на даний вид лікарської рослинної сировини
- × – знак гібридного походження
- f – форма
- sp. – вид
- ssp. – підвид
- var. – різновид
- АГ – артеріальна гіпертензія
- БАД– біологічно активна харчова добавка
- БАР – біологічно активні речовини
- в/в – внутрішньовенно
- ВДШ – верхні дихальні шляхи
- ВС – видільна система
- ВХШ і ДК – виразкова хвороба шлунка та дванадцятипалої кишки
- ГРВІ – гострі респіраторні вірусні інфекції
- ГХ – гіпертонічна хвороба
- ДГПЗ – доброякісна гіперплазія передміхурової залози
- ДС – дихальна система
- ДФУ 2.0 – Державна Фармакопея України (друге видання)
- ЕС – ендокринна система
- ІС – імунна система
- капс. – капсули
- ЛР – лікарська рослина
- ЛРС – лікарська рослинна сировина
- льод. – льодяники
- н-ка – настойка
- ОРС – опорно–рухова система
- ПМС – переменструальний синдром
- ПС – покривна система
- р-н – розчин
- СС – статева система
- ССС – серцево–судинна система
- табл. – таблетки
- ТС – травна система
- ХСН – хронічна серцева недостатність
- ЦД – цукровий діабет
- ЦНС – центральна нервова система

ПРОСТІ ФЕНОЛИ

| Назва ЛР, ЛРС та родини | Діючі речовини | Препарати | Фармакологічна дія | Показання |
|---|---|---|---|--|
| <p>Мучниці листя* – <i>Uvae ursi folia</i> Мучниця звичайна – <i>Arctostaphylos uvae-ursi</i> (L.) Spreng. Вересові – <i>Ericaceae</i></p> | <p>Фенологлікозиди: арбутин до 12%, метиларбутин, вільний гідрохінон, піцеозид; фенол карбонові кислоти (галова, сиренева, <i>n</i>-кумарова), флавоноїди (гіперозид), дубильні речовини, іридоїди</p> | <p>Відвар Нефрофіт збір Нефрофіт табл. Детоксифіт збір Фітонефрол збір</p> <p>Цистинол Акут табл.</p> | <p>Уросептична Сечогінна Антибактеріальна Салуретична</p> | <p>ВС: інфекційно–запальні захворювання сечового міхура та сечовивідних шляхів (цистит, пієлонефрит, пієліт, ниркові камені)</p> <p>ЕС: легкі форми цукрового діабету, евматоїдний артрит, подагра</p> |
| <p>Брусниці листя – <i>Vitis idaeae folia</i> Брусниця – <i>Vaccinium vitis-idaea</i> L., Вересові – <i>Ericaceae</i>.</p> | <p>Фенологлікозиди: арбутин до 9%, метиларбутин, вільний гідрохінон; дубильні речовини до 10%, фенольні кислоти (хінна, елагова, галова), флавоноїди</p> | <p>Відвар Фітоцистол збір Атерофітон табл.</p> | | |
| <p>Ехінацеї пурпурової корені* – <i>Echinaceae radices</i> Ехінацеї пурпурової трава* – <i>Echinaceae purpureae herba</i> Ехінацея пурпурова – <i>Echinacea purpurea</i> (L.) Moench., Ехінацеї блідої корені* – <i>Echinaceae palidae radices</i> Ехінацея бліда –</p> | <p>Фенольні сполуки: ехінакозид, цинарин, кислоти цикорієва, кофейна, хлорогенова; полісахариди; поліалкени та поліалкіни; ефірна олія (борнеол, борнілацетат, фарнезен, гермакрен D, каріофілен); піролізидинові алкалоїди (тусилягін та</p> | <p>Ехінацеї пурпурової настойка – <i>Echinaceae purpureae tinctura</i> (корені) <i>Сік трави:</i> Ехінасаль сироп Імуно Тайс крапл. Іммунал крапл., табл.</p> | <p>Імуномодулююча Противірусна</p> | <p>ДС: хронічні рецидивуючі запальні захворювання дихальних шляхів, профілактика ГРВІ</p> <p>Місцево для лікування виразок, опіків та ран</p> |

| Назва ЛР, ЛРС та родини | Діючі речовини | Препарати | Фармакологічна дія | Показання |
|--|--|---|--|---|
| <i>Echinacea pallida</i> Nutt., Ехінацеї вузьколистої корені* – <i>Echinaceae</i> <i>angustifoliae radices</i> Ехінацея вузьколиста – <i>Echinacea angustifolia</i> DC. Айстрові – <i>Asteraceae</i> | ізотусилягін). | Імуноплюс табл. Хлорофіллакс– Ультравік паст. Ехінацея– Лубнифарм табл. Ехінацея–Тева табл. Есберітокс табл. Просталад крап. Імуно-Тон н-ка Імунофіт збір | | |
| Родіоли кореневища і корені – <i>Rhodiola roseae</i> <i>rhizomata et radices</i> Родіола рожева – <i>Rhodiola rosea</i> L., <i>Sedum roseum</i> Scop., <i>S.</i> <i>rhodiola</i> DC. Товстолисті – <i>Crassulaceae</i> | Фенольні глікозиди: салідрозид до 1%, розавін, розарин, розин; гідролізовані дубильні речовини до 20%, флавоноїди (кемпферол, кверцетин, ізокверцетин, гіперозид, родіолін, родіонін, родіозин, ацетилпродалгін, трицин), цукри, органічні кислоти, ефірна олія (розиридол, розаридин) | Родіоли екстракт рідкий – <i>Rhodiola</i> <i>extractum fluidum</i> Вітанго табл. Простактив табл. | Адаптогенна Тонізуюча Ноотропна Покращує зір і слух | ЦНС: полегшення симптомів фізичного та психічного перенавантаження (стрес, перевтома, неврастенія, дратівливість, астенія, переохолодження, гіпоксія), клімактеричні розлади, еректильна дисфункція |
| Півонії незвичайної трава – <i>Paeonia</i> <i>anomalaе herba</i> Півонії незвичайної кореневища і корені – | Фенольні сполуки: саліцилова і бензойна кислоти, метилсаліцилат, саліцин; дубильні речовини; ефірна | Настойка півонії – <i>Paeoniae tincture</i> Хеліскан н-ка | Седативна | ЦНС: неврастенія, клімактеричні розлади, неврози, безсоння |

| Назва ЛР, ЛРС та родини | Діючі речовини | Препарати | Фармакологічна дія | Показання |
|---|---|--|---|---|
| <i>Paeoniae anomalaе rhizomata et radices</i> Півонія незвичайна – <i>Paeonia anomala</i> L. Півонієві – <i>Paeoniaceae</i> | олія (пеонол, пеонозид, пеонолід, альбіфлорин); іридоїди; полісахариди тритерпеноїди; алкалоїди | | | |
| Верби кора * – <i>Salicis cortex</i> Верба пурпурова – <i>Salix purpurea</i> L. <i>Salix daphnoides</i> Vill. Верба ламка – <i>Salix fragilis</i> L. Вербові – <i>Salicaceae</i> Види верби – <i>Salix</i> spp. Верба біла – <i>Salix alba</i> L., Верба гостролиста – <i>Salix acutifolia</i> Willd., Верба козяча – <i>Salix caprea</i> L., Верба попеляста – <i>Salix cinerea</i> L., Верба прутовидна – <i>Salix viminalis</i> L., Верба п'ятитичинкова – <i>Salix pentandra</i> L., Верба тритичинкова – <i>Salix triandra</i> L. | Фенольні глікозиди до 11% (саліцин, популін, салікортин, 3– та 4– ацетилсалікортин, фрагілін, саліперозид, тріандрин, вімалін, піцеїн, салідрозид); фенольні кислоти (саліцилова, <i>n</i> – кумарова, ванілінова, сиренєва, <i>n</i> –гідрокси– бензойна, кофейна і ферулова); флавоноїди (ізокверцитрин, нарингенін, халкон ізосаліпурпозид, катехін); дубильні речовини. | Верби кори екстракт сухий – <i>Salicis cortices extractum siccum</i> Відвар Асалікс табл. Остеартізі актив, Остеартізі макс Остеартізі актив | Протизапальна Жарознижуюча Аналгетична Сечогінна | ОРС: ревматизм, артрит, головний біль, лихоманка |
| Фіалки триколірної квітучі надземні частини* – <i>Violae herba cum flores</i> | Фенольні сполуки: саліцилова кислота та її похідні (віолітозид, | Настій Фітобронхол збір | Відхаркувальна Бронхолітична Протизапальна | ВДШ: захворювання дихальних шляхів з густим мокротинням |

| Назва ЛР, ЛРС та родини | Діючі речовини | Препарати | Фармакологічна дія | Показання |
|--|--|---|--|---|
| Фіалка триколірна – <i>Viola tricolor</i> L. Фіалка польова – <i>Viola arvensis</i> Murray Фіалкові – <i>Violaceae</i> | метилсаліцилат) фенолкарбонові кислоти (кофейна, <i>n</i> -кумарова, гентизинова, протокатехова); слиз 10%; дубильні речовини до 5%; флавоноїди (рутин, віолантин, скопарин, сапонарин, вітексин, сапонаретин, орієнтин, віценін, антоціанідинові глікозиди); каротиноїди (віолаксантин, зеаксантин); кумарини (умбеліферон); сапоніни (кислота урсолова) | Інсті порошок Лінкас льодяники | Сечогінна | (гості і хронічні бронхіти, кашлюк, бронхопневмонії) ВС: сечокамянна хвороба, цистит |
| Гадючника трава* – <i>Filipendulae ulmariae herba</i> Гадючник в'язолистий – <i>Filipendula ulmaria</i> (L.) Maxim. Розоцвіті – <i>Rosaceae</i> | Фенольні сполуки: саліциловий альдегід та кислота, метилсаліцилат, глікозиди гаультерин, спіреїн, монотропітин; фенолкарбонові кислоти (<i>n</i> -кумарова, кофейна, ванілінова, елагова), флавоноїди (антоціани, рутин, кверцетин, апігенін, гіперозид, | Настій трави Відвар коренів Тазалок крап. (корені) | Протизапальна Жарознижуюча Аналгетична Сечогінна Потогінна | ВДШ: ГРВІ, грип ОРС: ревматизм, артроз, подагра, Головний, зубний, ССС: запальні захворювання нирок та сечового міхура, менструальний біль |

| Назва ЛР, ЛРС та родини | Діючі речовини | Препарати | Фармакологічна дія | Показання |
|--|---|---|--|---|
| | авікулярин), дубильні речовини; ефірна олія | | | |
| М'яточника чорного трава* – <i>Ballotae nigrae herba</i> М'яточник чорний – <i>Ballota nigra</i> L. Глухокропивні – <i>Lamiaceae</i> | Фенолокислоти, органічні кислоти, флавоноїди, алкалоїди, дитерпени (марубін, баллотинон), фітостерини, дубильні речовини до 13%, гіркоти | Настій | Седативна Спазмолітична Анальгетична | ЦНС: неврози, іпохондрія, депресія, безсоння, Спазми органів ШКТ, менструальний біль |
| Артишоку листя* – <i>Cynarae folia</i> Артишок посівний – <i>Cynara cardunculus</i> L. (<i>Cynara scolymus</i> L.) Айстрові – <i>Asteraceae</i> . | Фенольні кислоти (кофейна, хлорогенова, неохлорогенова, 4–О–кофеїлхінна і 1–О–кофеїл–D–хінна, цинарин; дубильні речовини; флавоноїди (похідні лютеоліну). | Артишока листя екстракт сухий* – <i>Cynarae folii extractum siccum</i> Артіхол табл. Хофітол табл. Сірін табл. Ектіс табл. Цинарікс табл. Рафаксолін Ц табл. | Жовчогінна Гепатопротекторна Сечогінна | ШКТ: гепатит, цироз печінки, холецистит, дискінезія жовчовивідних шляхів, диспепсія, рефлекс–езофагіт, ССС: нефрит, хронічна ниркова недостатність |
| Ясена листя* – <i>Fraxini folium</i> Ясен звичайний – <i>Fraxinus excelsior</i> L. Ясен вузьколистий – <i>Fraxinus angustifolia</i> Vahl Маслинові – <i>Oleaceae</i> | Хлорогенова кислота, кумарини, флавоноїди (рутин, кверцетин), дубильні речовини, | Настій | В'язуча Протизапальна | ШКТ: пронос, дизентерія, ПС: виразки, рани, опіки, акне, дерматити |
| Дріоптерису чоловічого кореневища – <i>Filicis maris rhizomata</i> | Похідні флороглюцину: аспідинол, альба-спідин, кислоти філіксова | Густий екстракт | Антигельмінтна | Гельмінтози плоскими червами (бичачий та свинний ціп'як, |

| Назва ЛР, ЛРС та родини | Діючі речовини | Препарати | Фармакологічна дія | Показання |
|---|--|-----------------------------------|--|---|
| Дріоптерис чоловічий, папороть чоловіча, щитник чоловічий – <i>Dryopteris filix-mas</i> (L.) Schott, Щитникові – <i>Dryopteridaceae</i> | та флаваспідинова, філмарон; ду– бильні речовини; смоли; гіркі речовини; флавоноїди; крохмальта ефірна олія | | | ехінокок, широкий лентець) |
| Конопель трава – <i>Cannabis herba</i> Коноплі посівні – <i>Cannabis sativa</i> L. Коноплеві – <i>Cannabaceae</i> | <i>Канабіноїди</i> : канабідіол, канабінол, тетрагідроксиканабінол, канабігерол, канабіхромен, канабіциклол, канабіварин, тетрагідроксиканабіварин, канабідиварин, канабіхромеварин, канабігероварин | Дронабінол табл. Набілон табл. | Седативна Аналгетична Снодійна Апетитна | ЦНС: розсіяний склероз, хвороба Альцгеймера, травми спинного мозку, діабетична нейропатія Онкологія: стимулятор апетиту, протиблювотні засоби при хіміотерапії |

ЛІГНАНИ І КСАНТОНИ

| Назва ЛР, ЛРС та родини | Діючі речовини | Препарати | Фармакологічна дія | Показання |
|---|--|---|---|--|
| Елеутерококу кореневища і корені* – <i>Eleutherococci rhizomata et radices</i> Елеутерокок колючий – <i>Eleutherococcus senticosus</i> (Rupr. & Maxim.) Maxim. | Елеутерозиди А, В, В ₁ , С, D, Е, F, G фенілпропаноїди (кофейна, хлорогенова) | Елеутерококу екстракт рідкий – <i>Eleutherococci extractum fluidum</i> Арфазетин збір Фітонефрол збір Ліпонорм табл. Імуно-Тон н-ка | Тонізуюча Адаптогенна Гіпертензивна Гіпоглікемічна Підвищує гостроту зору | ЦНС: фізична та розумова перевтома, астенія, дратівливість, неврастенія, стрес, сонливість |

| Назва ЛР, ЛРС та родини | Діючі речовини | Препарати | Фармакологічна дія | Показання |
|---|--|--|--------------------|--|
| Аралієві – <i>Araliaceae</i> | | | | |
| Лимонника плоди* – <i>Schisandrae fructus</i> Лимонник китайський – <i>Schisandra chinensis</i> (Turcz.) Baill. Лимонникові – <i>Schisandraceae</i> | Лігнани (схізандрин, дезоксисхізандрин, гомізін), органічні кислоти (лимонна, яблучна, аскорбінова), флавоноїди (антоціани, катехіни), дубильні речовини, ефірна олія, цукри, пектин | Лимоннику китайського насіння настоянка - <i>Schisandrae chinensidis seminum tinctura</i> Сірін табл. | | |
| Розторопші плоди* – <i>Silybi mariani fructus</i> Розторопша плямиста – <i>Silybum marianum</i> L. Айстрові – <i>Asteraceae</i> | Флаволігніни до 3% «силімарин» (силібін, силікрин, силідіанін, силібінін, силімарин, ізосилібін, силімонін, силіандрин), жирна олія до 32% | Розторопші екстракт сухий, рафінований та стандартизований – <i>Silybi mariani extractum siccum raffinatum et normatum</i> Гепатофіт збір Силібор табл. Карсил, Дарсил, Легалон, Тріосил, Хеліскан н-ка, Гепабене капс Фумарта капс Сірін табл. Іберогаст крапл. | Жовчогінна | ШКТ: хронічний гепатит, цироз печінки, токсичні ушкодження печінки, жирова дистрофія печінки |
| Подофілу кореневища з коренями – <i>Podophylli</i> | Лігнани (подофілотоксин, пельтатин), смолисті | Подофілотоксин Етопозид | Протиракова | Онкологія: мілкоклітинний рак |

| Назва ЛР, ЛРС та родини | Діючі речовини | Препарати | Фармакологічна дія | Показання |
|---|---|--|----------------------------|--|
| <i>rhizomata cum radicibus</i> Пододфіл щитовидний – <i>Podophyllum peltatum</i> L. Барбарисові – <i>Berberidaceae</i> | речовини (пододфілін), полісахариди | | | ленень, лейкоз, рак яечників, рак шкіри |
| Ксантони | | | | |
| Солодушки трава – <i>Hedysari herba</i> Солодушка альпійська – <i>Hedysarum alpinum</i> L. Бобові – <i>Fabaceae</i> | Ксантони (мангіферин, ізомангіферин, глюкомангіферин, глюкоізомангіферин), флавоноїди, кумарини, дубильні речовини | Настій | Противірусна | Гепатит, герпес ПС: псоріаз, бородавки |
| Золототисячника трава – <i>Centaurii herba</i> Золототисячник звичайний – <i>Centaurium erythraea</i> Rafn. Тирличеві – <i>Gentianaceae</i> | Ксантони (еустомін, 8- диметил-еустомін), секоіридоїди (сфероціамари н, генціопікрозид, сферозид, центапікрин), іридоїд-алкалоїди (генціанін, генціанідин), фенольні кислоти (кумарова, ферулова, пірокатехова, синапова, ванілінова, сиренева), фітостерини, флавоноїди | Настій Канефрон крап. Тринефрон капс. Нефрон-Он крап. Нефродол табл. | Апетитна Секретолітична | ШКТ: диспепсія, ахілія, анорексія, метеоризм, нудота, хронічний гепатит, холецистит ВС: інфекційно- запальні захворювання сечовивідних шляхів, сечо-кам'яна хвороба, профілактика пієліту у вагітних |

КУМАРИНИ І ХРОМОНИ

| Назва ЛР, ЛРС та родини | Діючі речовини | Препарати | Фармакологічна дія | Показання |
|---|---|---|---------------------------------------|---|
| Буркуну трава* – <i>Meliloti herba</i> Буркун лікарський – <i>Melilotus officinalis</i> (L.) Pall., Буркун високий – <i>Melilotus altissimus Thuill</i> Бобові – <i>Fabaceae</i> | Кумарини (кумарини, мелілотол, мелілотин, умбеліферон, скополетин, герніарин, фраксидин), флавоноїди (кемпферол, кверцетин), | Настій Настойка Припарки Кардіофіт збір Фітоседан збір Детоксифіт збір Простатофіт н-ка Атерофітон табл. Нєфрофіт табл. Венотон н-ка Фітосед табл. Сироп для посилення лактоції | Антикоагулянтна | ССС: хронічна венозна недостатність з набряками, болем, важкістю і судомами у кінцівках, тромбофлебіт, геморой ПС: фурункульоз |
| Фурукумарини | | | | |
| Амі великої плоди – <i>Ammi majoris fructus</i> Амі велика – <i>Ammi majus</i> L. Селєрові – <i>Apiaceae</i> | Фурукумарини (ксантотоксин, імператорин, бергаптен), жирна олія, білки | Настойка | Фотосенсибілізуєча | Шкіра: вітиліго, гніздова плішивість, псоріаз, мікози |
| Пастернаку плоди – <i>Pastinacae sativae fructus</i> Пастернак посівний – <i>Pastinaca sativa</i> L. Селєрові – <i>Apiaceae</i> | Фурукумарини (ангеліцин, бергаптен, ксантотоксин, імператорин, псорален), ефірна олія, флавоноїди (рутин) | Настойка | Фотосенсибілізуєча Коронаролітична | Шкіра: вітиліго, гніздова плішивість, псоріаз, мікози ССС: стенокардія, гіпертонія |
| Смоковниці звичайної листя – <i>Ficus caricae folia</i> | Фурукумарини (псорален, бергаптен), флавоноїди, | Настойка | Фотосенсибілізуєча | ПС: вітиліго, гніздова плішивість, псоріаз, |

| Назва ЛР, ЛРС та родини | Діючі речовини | Препарати | Фармакологічна дія | Показання |
|---|--|--|---|---|
| Смоковниця звичайна, інжир – <i>Ficus carica</i> L. Шовковицеві – <i>Moraceae</i> | ефірна олія | | | мікози |
| Дягелю лікарського корені* – <i>Angelicae archangelicae radices</i> Дягель лікарський (Дудник лікарський) – <i>Angelica archangelica</i> L. Селерові – <i>Apiaceae</i> | Фуурокумарини (бергаптен, ксантотоксин, скополетин, умбеліферон, архангеліцин), гідроксикоричні кислоти (хлорогенова), флавоноїди (архангеленон), ефірна олія | Настойка Шведська гіркота Гастритом крап. Іберогаст крап. | Спазмолітична Стимулює секрецію залоз ШКТ Протизапальна Седативна | ШКТ: диспепсія, гастрит, метеоризм, порушення перистальтики та спазми органів ШКТ |
| Моркви дикої плоди* – <i>Dauci carotae fructus</i> Морква дика – <i>Daucus carota</i> L. Селерові – <i>Apiaceae</i> | Кумарини (умбеліферон, екскулетин, скополетин), фуурокумарини (8- метоксипсорален, 5-метоксипсорален), фуранохромони (ксантотоксин, пеуцеданін), флавоноїди (апигенін, хризин, лютеолін, кемпферол, кверцетин), каротиноїди, ефірна олія (<i>n</i> -цимен, лимонен, гераніол, α -і β - каріофілен), поліїни (фалкаринол) | Настойка Урохолум краплі Уролесан краплі Холелесан табл. | Спазмолітична | Спазм гладкої мускулатури органів ШКТ та сечовидільної системи |
| Хромони | | | | |
| Віснаги морквоподібної плоди (Амі зубної плоди) – | Фуранохромони (келін, віснагін, келол), | Настойка Викалін табл. | Спазмолітична | ШКТ: спазм жовчовидільних |

| Назва ЛР, ЛРС та родини | Діючі речовини | Препарати | Фармакологічна дія | Показання |
|--|---|--|-------------------------------------|--|
| <p><i>Visnagae daucoides fructus</i> (<i>Ammi visnagae fructus</i>) Віснага моркво подібна (амі зубна) – <i>Visnaga daucoides</i> Gaertn. (<i>Ammi visnaga</i> (L.) Lam.) Селерові – <i>Apiaceae</i></p> | <p>піранокумарини (віснадин, самідин), флавоноїди (кверцетин, ізорамнетин), ефірна олія</p> | <p>Фітоліт табл.</p> | | <p>шляхів, гастрит, кишкова коліка, метеоризм ВС: сечокам'янна хвороба, ниркова коліка ДС: бронхіт, бронхіальна астма, кашлюк ССС: стенокардія</p> |
| <p>Кропу запашного плоди – <i>Anethi graveolentis fructus</i> Кріп запашний – <i>Anethum graveolens</i> L. Селерові – <i>Apiaceae</i></p> | <p>Фуранохромони (віснагін, келін), пірано- кумарини (віснадин), фуранокумарини (бергаптен), гідрокси- кумарини (умбеліферон), ефірна олія до 4% (карвон, апіол, (+)-лимонен), жирна олія</p> | <p>Настій Настойка Фітонефрол збір Фітогастрол збір Бальзам Вігор Клімапін капс. Нефрофіт табл. Карді офіт табл.. Сироп для посилення лактоції</p> | <p>Спазмолітична Вітрогінна</p> | <p>ШКТ: спазм жовчовидільних шляхів, гастрит, кишкова коліка, метеоризм</p> |

ФЛАВОНОЇДИ

| Назва ЛР, ЛРС та родини | Діючі речовини | Препарати | Фармакологічна дія | Показання |
|--|---|--|--|---|
| Похідні флавана (катехіни, антоціанідини) | | | | |
| <p>Чаю листя неферментовані (Зелений чай)* – <i>Camelliae sinensis non fermentata folia</i></p> <p>Чай китайський – <i>Thea sinensis</i> L., <i>Camellia sinensis</i> (L.) Kuntze</p> <p>Чайні – <i>Theaceae</i></p> | <p>Флавоноїди до (катехіни, кверцетин, кемпферол, мірицетин), алкалоїди (кофеїн до 2,2%, теобромін, теофілін), поліфеноли ((-)-епігалокатехін-3-О-галат, епікатехін-3-О-галат), фенолкарбонові кислоти, ефірна олія (гераніол, ліналоол, <i>цис</i>-жасмон)</p> | <p>Екстракт зеленого чаю</p> <p>Садифіт збір</p> <p>Інсті гранули</p> <p>Ліпомін табл.</p> <p>Ліпонорм табл.</p> | <p>Антиоксидантна</p> <p>Тонізуюча</p> <p>Сечогінна</p> | <p>ЦНС: астенія, розумова та фізична перевтома,</p> <p>ЕС: цукровий діабет, корекція надмірної ваги тіла,</p> |
| <p>Аронії чорноплідної плоди свіжі* – <i>Aroniae melanocarpae fructus recentes</i></p> <p>Аронії чорноплідної плоди висушені* – <i>Aroniae melanocarpae fructus siccus</i></p> <p>Аронія (горобина) чорноплідна – <i>Aronia melanocarpa</i> (Michx.) Elliott.</p> <p>Розоцвіті – <i>Rosaceae</i></p> | <p>Флавоноїди (ціанідин, гесперидин, рутин, кверцетин, катехіни), дубильні речовини, органічні кислоти, пектини, цукри до 10% (глюкоза, фруктоза, сахароза)</p> | <p>Сік аронії</p> <p>концентрований</p> <p>Біотрон С сироп</p> | <p>Гіпотензивна</p> <p>Капіляррозміцнююча</p> <p>Протизапальна</p> | <p>ССС: початкова стадія гіпертонічної хвороби</p> |
| <p>Волошки синьої квітки – <i>Centaureae cyani flores</i></p> <p>Волошка синя – <i>Centaurea cyanus</i> L.</p> <p>Айстрові – <i>Asteraceae</i></p> | <p>Флавоноїди (антоціани пеларгонідин, ціанідин, апігенін, лютеолін, апіїн, кверцетин, рутин, астрагалін,</p> | <p>Настій</p> <p>Сечогінні збори</p> <p>Жовчогінні збори</p> | <p>Сечогінна</p> <p>Жовчогінна</p> | <p>ВС: цистит, сечокам'яна хвороба, ШКТ: холецистит, дискінезія жовчовивідних шляхів,</p> |

| Назва ЛР, ЛРС та родини | Діючі речовини | Препарати | Фармакологічна дія | Показання |
|--|--|--|--|---|
| | центаурин, кемпферол, апіїн, космосіїн), сапоніни, кумарини, пектини, смоли, алкалоїди | | | жовчокам'яна хвороба |
| Гібіскусу сабдарифа квітки* – <i>Hibisci sabdariffae flores</i> Гібіскус сабдарифа – <i>Hibiscus sabdariffa</i> L. Мальвові – <i>Malvaceae</i> | Флавоноїди до 1,5% (антоціани: гібісцин, гібісцитрин, госсипетин), органічні кислоти до 30% (гібіскусова, лимонна, бурштинова, яблучна, винна), полісахариди до 15%, пектини, амінокислоти | Настій Афлазин табл. | Сечогінна Жовчогінна Антибактеріальна Протизапальна | ВС: профілактика і лікування гострих і хронічних захворювань сечовивідної системи (пієлонефрит, цистит, уретрит), в тому числі у вагітних |
| Похідні флавона | | | | |
| Цмину квітки* – <i>Helichrysi arenarii flores</i> Цмин пісковий – <i>Helichrysum arenarium</i> L. Айстрові – <i>Asteraceae</i> | Флавоноїди до 6,5% (геліхризин, ізосаліпурпозид, саліпурпозид, аренол, нарингенін, кемпферол, апігенін, лютеолін, кверцетин), кумарини (скополетин, ескулетин, умбеліферон), ефірна олія (ліналоол, анетол, терпінеол, тимол, карвакрол), фталіди, похідні піранону (аренол, гомоаренол) похідна флороглюцину та | Настій Жовчогінний збір №2 Гепатофіт збір Гастрофіт збір Холелесан капс. Фламін табл. Поліфітол-1 н-ка Бероз н-ка | Жовчогінна Антибактеріальна | ШКТ: жовчокам'яна хвороба, хронічний холецистит, гепатит, дискінезія жовчовивідних шляхів |

| Назва ЛР, ЛРС та родини | Діючі речовини | Препарати | Фармакологічна дія | Показання |
|---|---|--|---|---|
| | ацетофенону (аренарин) | | | |
| Пижма квітки *– <i>Tanacetiflores</i> Пижмо звичайне – <i>Tanacetum vulgare</i> L. Айстрові – <i>Asteraceae</i> | Флавоноїди (акацетин, лютеолін, кверцетин, апігенін), дубильні речовини, фенолкарбонові кислоти, ефірна олія (α - і β -туйон, туйол, борнеол, пінен, камфора), гіркі сесквітерпенові лактони (танацетин), алкалоїди | Фітогепатол збір Угрин н-ка | Жовчогінна Антигельмінта | ШКТ: гіпоацидний гастрит, ентероколіт, холецистит, гельмінтози |
| Сухоцвіту багнового трава* – <i>Gnaphalii uliginosi herba</i> Сухоцвіт багновий – <i>Gnaphalium uliginosum</i> L. Айстрові – <i>Asteraceae</i> | Флавоноїди (кверцетин, кемпферол, скутеляреїн, лютеолін та їх глікозиди, гнафалозиди А і В), дубильні речовини, ефірна олія, каротиноїди | Настій Олійний екстракт Кардіопасит н-ка | Гіпотензивна Репаративна | Шкіра: виразки, опіки, тріщини, ССС: гіпертонія, стенокардія |
| Шоломниці байкальської корені *– <i>Scutellariae baicalensis radices</i> Шоломниця байкальська – <i>Scutellaria baicalensis</i> Georgi Глухокропивні – <i>Lamiaceae</i> | Флавоноїди (байкалін, байкалеїн, скутелярин, скутеляреїн, вогонін, лютеолін, апігенін), дубильні речовини, стероїди, ефірна олія, смоли | Відвар Байтач капс. | Гіпотензивна Седативна Спазмолітична | ССС: гіпертонічна хвороба |
| Десмодіума канадського трава *– <i>Desmodii canadensis herba</i> Десмодіум канадський – | Флавоноїди (апигенін, лютеолін, рутин, С-глікозиди: сапонаретин-1, сапонаретин-2, ізоорієнтин, | Фладекс мазь | Противірусна Протизудна Протизапальна | Шкіра: дерматити (алергічний, atopічний, себореїний), псоріаз, нейродерміт, |

| Назва ЛР, ЛРС та родини | Діючі речовини | Препарати | Фармакологічна дія | Показання |
|---|--|---|---|--|
| <i>Desmodium canadense L.</i> Бобові – <i>Fabaceae</i> | вітексин, ізовітексин, гомоорієнтин, віценін, десмодин), гідроксикоричні кислоти (кофейна, ферулова, ванільна), смоли | | | таксидермії, герпес, оперізуючий лишай, вітряна віспа |
| Похідні флавонола | | | | |
| Гречки трава* – <i>Fagopyri herba</i> Гречка звичайна – <i>Fagopyrum esculentum</i> Moench. Гречкові – <i>Polygonaceae</i> | Флавоноїди до 2,5% (рутин), фагопірин, дубильні речовини | Рутин Атерофітон табл. | Капіляррозміцнююча | ССС: варикозне розширення вен, |
| Софори японської квітки * – <i>Sophorae japonicae flos</i> Софори японської бутони* - <i>Sophorae</i> <i>japonicae flos immaturus</i> (<i>alabastrae</i>) Софори японської плоди* – <i>Sophorae japonicae fructus</i> Софора японська, стифнолобій японський – <i>Sophora japonica L.</i> , <i>Styphnolobium japonicum</i> (L.) Schott, Бобові – <i>Fabaceae</i> | Флавоноїди до 20% (рутин, кемпферол, геністеїн-4-софоробіозид, ізорамнетин, геністеїн, даїдзеїн, формонетин); гідроксикоричні, жирні та амінокислоти; ефірна олія | Настойка софори Гастрофіт збір Простатофіт н-ка Фітодент н-ка Венотон н-ка Равісол н-ка Вундехіл мазь | Антисептична Гемостатична | ПС: гнійні рани, опіки, трофічні виразки, фурункульоз Інфекційно-запальні захворювання слизових оболонок ротової порожнини |
| Кверцетин | Кверцетин гранули Квертин гранули Корвітин ліофіл. р-н д/ін | | Мембраностабілізу юча Протизапальна | ССС: гострий інфаркт міокарда, стенокардія, ЦНС: інсульт, |

| Назва ЛР, ЛРС та родини | Діючі речовини | Препарати | Фармакологічна дія | Показання |
|---|--|---|---|--|
| | Ліпофлавін ліофіл. р-н д/ін | | Противиразкова | порушення мозкового кровообігу ШКТ: виразкова хвороба шлунка, пародонтоз |
| Рутин | Аскорутин табл. <i>Полівітамінні препарати:</i> Ундевіт, Декамевіт, Квадевіт, Вазавитал, Викалін, Вобензим | | Мембраностабілізу юча Імуностимулююча | Захворювання що супроводжуються підвищеною проникністю судин та ламкістю капілярів, профілактика ГРВІ |
| Троксерутин | Венорутинол капс., гель, Троксевазин капс., гель, Флеботон капс., гель, Троксерутин капс., гель, Троксегель гель, Троксевенол гель, Індовазин гель, Індовенол гель, Пантєвенол гель, Карбарутин р-н д/ін | | Мембраностабілізу юча Протизапальна | ССС: варикозне розширення вен, хронічна венозна недостатність, тромбофлебіт, флебіт, геморой, травми (синці, набряки) |
| Померанця гіркоого екзокарпій і мезокарпій* – <i>Aurantii amari epicarpium et mesocarpium</i> Померанець гіркий – <i>Citrus aurantium</i> L. subsp. <i>amara</i> Engl. Мандарина екзокарпій з мезокарпієм* – <i>Citri reticulatae epicarpium et mesocarpium</i> | Флавоноїди (гесперидин до 4%, нарінгенін, діосмін, діосметин, рутин, еріоцитрин, еріодитіол, неогесперидин), кумарини (цитроптен, бергамотен), ефірна олія (лімонен, цитраль, терпінеол, цитронелол), органічні кислоти (лимонна до 10%), каротиноїди, пектинові | Померанця екзокарпія та мезокарпія настойка* – <i>Aurantii amari epicarpii et mesocarpii tinctura</i> Ліпомін табл. Авеню табл. Флебодіа табл. | Венотонізуюча Ангіопротекторна Апетитна Гіпохолестеринемічна | ССС: венолімфотична недостатність (біль в ногах, набряки), геморой, ШКТ: диспепсія, розлади травлення, анорексія, корекція надмірної ваги тіла |

| Назва ЛР, ЛРС та родини | Діючі речовини | Препарати | Фармакологічна дія | Показання |
|---|---|---|---------------------------|---|
| Мандарин – <i>Citrus reticulata</i> Blanco. Грейпфрут – <i>Citrus paradisi</i> Macf. Рутові – <i>Rutaceae</i> | речовини | Вазокет табл. Флебавен табл. Детралекс табл. Нормовен табл. Діофлан табл. Веносмін табл. Венорм табл. Цикло 3 Форт Веносміл капс. | | |
| Собачої кропиви трава* – <i>Leonuri cardiacaе herba</i> Собача кропива звичайна (серцева) – <i>Leonurus cardiaca</i> L., Собача кропива п'яти- лопатева – <i>Leonurus</i> <i>quinquelobatus</i> Gilib. Глухокропивні – <i>Lamiaceae</i> | Флавоноїди (апігенін, кемпферол, кверцетин, квінквелозид, рутин, генкванін, кверцитрин, ізокверцитрин, гіперозид, космосіїн), іридоїди (аюгол, аюгозид, галіридозид, леонурид, гарпагід), алкалоїди (леонурин, леонуридин, стахідрин, бетоніцин), сапоніни, дубильні речовини, ефірна олія | Собачої кропиви настойка – <i>Leonuri tinctura</i> Собачої кропиви екстракт густий Заспокійливий збір №2 Фітоседан збір Детоксифіт збір Простатофіт н-ка Кардифіт н-ка А-дистон крапл. Трикардин крапл, табл. Кардіовіол крапл. Карвеліс крапл. Седафітон крапл., капс. Фітосед капс. Флорисед капс. | Седативна Гіпотензивна | ЦНС: стрес, неврози, дратівливість, безсоння, ССС: гіпертонія, стенокардія |

| Назва ЛР, ЛРС та родини | Діючі речовини | Препарати | Фармакологічна дія | Показання |
|---|--|---|--|---|
| | | Кратал табл. Пустирник табл. Клімапін капс. | | |
| Глоду листя та квітки* – <i>Crataegi folia et flores</i> Глоду плоди* – <i>Crataegi fructus</i> г. криваво–червоний – <i>C. sanguinea</i> Pall., г. колючий – <i>C. laevigata</i> (Poir.) DC., син.: <i>C. oxyacantha</i> auct., – <i>C. oxyacanthoides</i> Thuill., г. одноматочковий – <i>C. monogyna</i> Jacq. (Lindm.), г. п’ятистовпчиковий – <i>C. pentagyna</i> Waldst. & Kit. ex Willd., г. чорний – <i>C. nigra</i> Waldst. et Kit., г. азароль – <i>C. azarolus</i> L., г. кривочашечковий – <i>C. curvisepala</i> Lindm., г. даурський – <i>C. dahurica</i> Koehne & Schneid., г. Королькова – <i>C. korolkowii</i> L. Henry, син.: | Флавоноїди (апігенін, лютеолін, гіперозид, спіреозид, кверцетин, кверцитрин, рутин, кемпферол, вітексин, ізовітексин, орієнтин, лейкоантоціанідини, катехін), дубильні речовини, органічні та фенолкарбонові кислоти (хлорогенова, кофейна), сапоніни (кислоти урсолова та олеанолова), поліса- хариди, жирні кислоти, ціаноглікозиди (амігдалін) | Глоду листя та квіток екстракт рідкий, кількісно визначений - <i>Crataegi folii cum</i> <i>flore extractum</i> <i>fluidum</i> <i>quantificatum</i> Глоду листя та квіток екстракт сухий - <i>Crataegi</i> <i>folii cum flore</i> <i>extractum siccum</i> <i>Плоди:</i> Кратал табл. Трикардин н-ка Клімапін капс. А-дистон н-ка Кардіовиол крап. Неокардил капс. Фітосед н-ка,капс Седафітон капс. Карвеліс н-ка, табл., | Кардіотонічна Антиаритмічна Гіпотензивна Антиангінальна <i>У великих дозах -</i> Спазмолітична Седативна Посилення кровообігу у коронарних та церебральних судинах Посилення ЧСС | ССС: легкі форми порушення серцевого ритму (пароксизмальна тахікардія, мерехтлива аритмія), стенокардія, нейроциркуляторна дистонія, початкові стадії гіпертонії ЦНС: неврози, безсоння, запаморочення, клімакс |

| Назва ЛР, ЛРС та родини | Діючі речовини | Препарати | Фармакологічна дія | Показання |
|---|---|--|---|---|
| <p><i>C. altaica</i> (Loud.) Lange p.p., <i>C. russanovii</i> Cinovskis, <i>C. wattiana</i> auct. p. p., г. жовтий – <i>C. chlorocarpa</i> Lenne & C. Koch., син.: <i>C. altaica</i> (Loud.) Lange p.p. incl. typo, <i>C. sanguinea</i> Pall., var. <i>sanguinea</i> f. <i>chlorocarpa</i> (Lenne & C. Koch) Cinovskis, г. германський – <i>C. alemanniensis</i> Cinovskis, г. східно–балтійський – <i>C. orientobaltica</i> Cinovskis, г. курземський– <i>C. x curonica</i> Cinovskis, г. даугавський – <i>C. x dunensis</i> Cinovskis або їх гібриди.</p> | | <p>Седавіт капс. <i>Листя і квітки:</i> Квайт н-ка Ново-пассит табл. Персен кардіо табл.</p> | | |
| <p>Гірчака почечуйного трава – <i>Polygoni persicariae herba</i> Гірчак почечуйний – <i>Polygonum persicaria</i> L. <i>Persicaria maculosa</i> Gray. Гречкові – <i>Polygonaceae</i></p> | <p>Флавоноїди (авікулярин, гіперозид, кверцитрин, ізокверцетин, персикарин), дубильні речовини, флобафени, вітаміни К і С, ефірна олія, пектини</p> | <p>Настій Кровоспинний збір Протигемороїдал ьний збір</p> | <p>Гемостатична М'яка проносна Сечогінна Утеротонічна</p> | <p>Маткові (післяпологові, гіперменорагії), гемороїдальні, носові, шлункові кровотечі</p> |

| Назва ЛР, ЛРС та родини | Діючі речовини | Препарати | Фармакологічна дія | Показання |
|--|--|---|---|--|
| Гірчачка перцевого трава – <i>Polygoni hydropiperis herba</i> Гірчак перцевий – <i>Polygonum hydropiper</i> L., <i>Persicaria hydropiper</i> (L.) Delabre Гречкові – <i>Polygonaceae</i> | Флавоноїди (рутин, кверцитрин, гіперозид, кемпферол, рамнетин, ізорамнетин), дубильні речовини, вітаміни К і С, ефірна олія (сесквітерпенові альдегіди і лактони) | Водяного перцю екстракт рідкий – <i>Polygoni hydropiperis extractum fluidum</i> Протигемороїдальний збір | Гемостатична | |
| Споришу трава – <i>Polygoni avicularis herba</i> Спориш звичайний (гірчак пташиний) – <i>Polygonum aviculare</i> L. Гречкові – <i>Polygonaceae</i> | Флавоноїди до 3% (мірицетин, лютеолін, похідні кемпферолу та кверцетину, авікулярин, ізорамнетин, кверцитрин, гіперозид, югланін, вітексин, ізовітексин); дубильні речовини; силікати до 1%, фенолкарбонові кислоти (кофейна, хлорогенова), кумарини (умбеліферон, скополетин), лігнани (авікулін) | Настій Нефрофіт збір Уронефрон табл. Урохолум крапл. Фітоліт капс. Фітолізин паста Простактив табл. | Сечогінна Літолітична | СВС: сечокам'янна хвороба, цистит, пієлонефрит, |
| Гінкго листя* – <i>Ginkgonis folia</i> Гінкго дволопатеве – <i>Ginkgo biloba</i> L. Гінкгові – <i>Ginkgoaceae</i> | Флавоноїди (лютеолін, кемпферол, кверцетин та їх глікозиди, катехіни, лейкоантоціанідини); біфлавоноїди (гінкгетин, ізогінкгетин, білобетин, аментофлавон), терпеноїди | Гінкго екстракт сухий, рафінований та кількісно визначений* – <i>Ginkgonis extractum siccum</i> | Ноотропна Антигіпоксична Спазмолітична Антиагрегатна Ангіопротекторна Покращують кровообіг у | ЦНС: порушення когнітивних функцій мозку (пам'яті, уваги, сприйняття, зниження інтелекту), хвороба Альцгеймера ССС: порушення |

| Назва ЛР, ЛРС та родини | Діючі речовини | Препарати | Фармакологічна дія | Показання |
|---|---|--|--|--|
| | (сесквітерпеновий три лактон білобалід, дитерпенові лактони гінкголіди А, В, С, J, М та тритерпени), ефірна олія | <i>raffinatum et quantificatum</i> Білобіл табл. Танакан табл. Мемоплант табл. Тебоккан табл. Гилоба капс. Гингиум табл. Гинкгоба капс. Меморін крапл. Гінкор форт, Остеоартізі макс Вазавитал Вазавитал Нейро Неокарділ капс. Інтеллан сироп. | периферичних судинах мозку, кінцівок Знижує проникність судинної стінки | мозкового кровообігу (інсульт, черепно-мозкові травми, шум у вухах, запаморочення), хвороба Рейно, діабетична ангіопатія, варикозне розширення вен нижніх кінцівок, тромбофлебіт, геморой |
| Бузини квітки* – <i>Sambuci flores</i> Бузини плоди – <i>Sambuci fructus</i> Бузина чорна – <i>Sambucus nigra</i> L. Жимолостеві – <i>Caprifoliaceae</i> | <i>Квітки:</i> флавоноїди (кверцетин, кемпферол, гіперозид, ізокверцетин, рутин, астрагалін); ціаноглікозиди (самбунігрин), ефірна олія; фенолкарбонові кислоти; тритерпени та фіто стероли, алкалоїди (коніїн, сангвінарин), <i>Плоди:</i> флавоноїди (ціанідин, дельфінідин, пеларгонідин, петунідин, | Сік плодів Настій квіток Відхаркувальний збір Бронхіпрет збір Бронхофіт збір, Ангіофіт збір Нефрофіт збір Нефрофіт табл. Гастрофіт збір Кардіофіт н-ка Синудафен сироп Синупрет табл., | Відхаркувальна Секретолітична Сечогінна Потогінна Протизапальна Седативна Антибактеріальна | ВДШ: ГРВІ, грип, бронхіт, кашлюк, фарингіт, тонзиліт, ларингіт, риніт, синусит, гайморит СВС: цистит, ревматизм, подагра, артрити, ЦНС: неврастенія, стрес Сік - барвник при виготовленні сиропів та |

| Назва ЛР, ЛРС та родини | Діючі речовини | Препарати | Фармакологічна дія | Показання |
|--|---|---|---|---|
| | пеонідин, самбуцин, самбуціанін, хризантемін, рутин, ізокверцитрин, гіперозид), вітамін С, каротиноїди, органічні кислоти | крапл., сироп Синулік капс. Урохолум крапл. Проста лад н-ка Ново-пасит табл. Квайт крапл. | | пастилок |
| Вітекса священого плоди* – <i>Agni casti fructus</i> Вітекс священий – <i>Vitex agnus-castus</i> L. Глухокропивні – <i>Lamiaceae</i> | Флавоноїди (кастицин, ізовітексин, орієнтин, ізоорієнтин), іридоїди (аукубін, агнозид), алкалоїди до 0,5%, дубильні речовини, кумарини, органічні кислоти до 1,3% (мурашина, оцтова, валеріанова), жирна олія до 10%, ефірна олія (пінен, цинеол, сабінен) | Вітексу священого плодів екстракт сухий* - <i>Agni casti fructus extractum siccum</i> Префемін табл. Біоциклін табл. Циклодінон табл. | Аналгетична Снижує рівень пролактину Жовчогінна | ЕС: передменструальний синдром (психологічна лабільність, головний біль), мастодія (біль і набряк молочних залоз), порушення менструального циклу (ановуляторні цикли), безпліддя, порушення лактації, гіперпролактинемія, біль у молочних залозах |
| Соняшника квітки* – <i>Helianthi flores</i> Соняшник однорічний - <i>Helianthus annuus</i> L. Айстрові – <i>Asteraceae</i> | Флавоноїди (гіперозид), смоли, полісахариди, каротиноїди | Настій Жовчогінні збори | Жовчогінна | ТС: холецистит, жовчокам'яна хвороба |
| Ерви шерстистої трава – <i>Aervae lanatae herba</i> Ерва шерстиста (Пол-пала) – <i>Aerva lanata</i> (L.) Juss. | Флавоноїди (кемпферол, ізорамнетин, тилірозид, кумароїл-тилірозид, ервітрин, нарцисин); фенольні кислоти | Настій | Сечогінна Літолітична Спазмолітична | ССС: сечокам'яна хвороба, цистит, пієлонефрит, уретрит, ЕС: подагра, поліартрит, спондилбоз |

| Назва ЛР, ЛРС та родини | Діючі речовини | Препарати | Фармакологічна дія | Показання |
|---|--|--|---|--|
| Амарантові – <i>Amaranthaceae</i> | (сиренєва, ванілінова); індольні алкалоїди (ервін, метилервін, ервезд, ерволанін); тритерпеноїди (похідні лупеолу та олеанану), пектин | | | |
| Золотушника екропейського трава* – <i>Solidaginis virgaureae herba</i> Золотушник звичайний - <i>Solidago virgaurea L.</i> Айстрові – <i>Asteraceae</i> | Флавоноїди (кверцетин, кверцитрин, кемпферол, ізорамнетин, астрагалін, рутин, нарциссин); кумарини (ескулетин, ескулін), дубильні речовини, органічні кислоти (хінна, кофейна, хлорогенова, гідроксикорична), віргауресAPONІНИ, ефірна олія | Настій Фітолізин паста Уронефрон табл., гель, сироп, краплі Солідагорен краплі Цисто–аурин табл. Простамед н-ка | Протизапальна Сечогінна Спазмолітична Антибактеріальна Гіпоазотемічна | ССС: інфекційно- запальні захворювання сечовивідних шляхів, сечокам'яна хвороба, подагра, набряки, Простатит, ДГПЗ, нетримання сечі у літніх людей, |
| Золотушника трава *– <i>Solidaginis herba</i> Золотушник гігантський – <i>Solidago gigantea Ait.</i> , Золотушник канадський – <i>Solidago canadensis L.</i> Айстрові – <i>Asteraceae</i> | Флавоноїди (кверцетин, кверцитрин, ізорамнетин, астрагалін, рутин); кумарини (скополетин, умбеліферон), дубильні речовини, органічні кислоти, ефірна олія | Простолад н-ка | | |
| Леспедеци двуколірної пагони - <i>Lespedezae</i> <i>bicoloris corni</i> Леспедеца двуколірна - | Флавоноїди (кемпферол, кверцетин, ізокверцитрин, вітексин, орієнтин, леспедин) алкалоїди | Леспенефрил | Гіпоазотемічна Сечогінна | ССС: хронічна ниркова недостатність |

| Назва ЛР, ЛРС та родини | Діючі речовини | Препарати | Фармакологічна дія | Показання |
|---|--|--|---|---|
| <i>Lespedeza bicolor</i> Turcz. Леспедеци трава – <i>Lespedezae capitatae herba</i> Леспедеца головчаста – <i>Lespedeza capitata</i> Michx. Бобові - <i>Fabaceae</i> | (буфотенін, леспедамін) | | | |
| Похідні халкона і аурона | | | | |
| Череди трава*– <i>Bidentis herba</i> Черета трироздільна, причепа – <i>Bidens tripartita</i> L. Айстрові – <i>Asteraceae</i> | Флавоноїди (халкони та дигідрохалкони – бутеїн, мареїн; флаванони – ізокореопсин, флаваномареїн; аурони – сульфуретин, сульфуреїн, маритиметин, маритимеїн; флавори – лютеолін, цинарозид), кумарини (умбеліферон, скополетин, ескулетин), дубильні речовини, органічні кислоти, ефірна олія | Настій Олійний екстракт Елекасол збір Фітоцистол збір Елекасол збір Детоксифіт збір Нефрофіт збір Нефрофіт табл. Гепатофіт табл. | Апротиаллергічна Протизапальна Сечогінна Потогінна Жовчогінна | Шкіра: пелюшковий дерматит (ванни), atopічний дерматит, псоріаз, екзема, виразки, сухість шкіри, тріщини, піодермії, ЕС: цукровий діабет, порушення обміну речовин, подагра, ревматизм |
| Сафлору квітки*– <i>Carthami flos</i> Сафлор красильний – <i>Carthamus tinctorius</i> L. Айстрові – <i>Asteraceae</i> | Флавоноїди (картамін, ізокартамін, глікозиди лютиоліна), жовтий пігмент сафрогель, | Настойка | Послаблююча Сечогінна Жовчогінна | Екстракти квіток сафлору – жовтий барвник при виготовленні косметичних і лікарських засобів |
| Ізофлавоноїди | | | | |

| Назва ЛР, ЛРС та родини | Діючі речовини | Препарати | Фармакологічна дія | Показання |
|---|--|---|--------------------------------------|---|
| Вовчуга корені * – <i>Ononidis radices</i> Вовчуг колючий – <i>Ononis spinosa</i> L. Вовчуг польовий <i>Ononis arvensis</i> L. Бобові – <i>Fabaceae</i> | Ізофлавонони (формононетин, ононін, оноспін, оноцерин, даїдзеїн), ефірна олія (<i>транс</i> -анетол, карвон, ментол), дубильні речовини; тритерпени, смоли, жирна олія, органічні кислоти | Настойка Вовчуг | Кровоспинна Сечогінна Проносна | ШКТ: геморої, анальні тріщини, хронічні закрепи ЕС: подагра, цистит |
| Квасолі стулки плодів* – <i>Phaseoli pericarpium</i> Квасоля звичайна - <i>Phaseolus vulgaris</i> L. Бобові – <i>Fabaceae</i> | Флавоноїди (робінін, похідні кверцетину, кемпферолу, рутин, ізокверцитрин), три терпенові глікозиди - фазеолозиди, стерини, вітаміни Е, гр. В, каротиноїди, амінокислоти (гуанідин) | Настій Арфазетин збір Садифіт збір Арфа капс Гепатофіт збір | Гіпоглікемічна Діуретична | ЕС: цукровий діабет, ревматизм, подагра |
| Конюшини лучної суцвіття* – <i>Trifolii pratense</i> <i>inflorescences</i> Конюшина лучна – <i>Trifolium pratense</i> L. Бобові – <i>Fabaceae</i> | Флавоноїди (даїдзеїн, формононетин, гінестеїн, біоканін А, трофолін, кемпферол, кверцетин, пратолетин), органічні кислоти (п-кумарова, саліцилова), ефірна олія, | Клеверол капс. Равісол н-ка | Естрогенподібна Антиканцерогенна | ЕС: клімакс (припливи жару, спітніння, підвищена дратівливість, безсоння, головний біль), Профілактика раку молочної залози та матки |
| Сої насіння – <i>Sojae semina</i> Соя щетиниста – <i>Glycine soja</i> Siebold et | Ізофлавоноїди (геністин, геністеїн, даїдзеїн, даїдзин, гліцитеїн, куместрол), жирна олія | Концентрат ізофлавоноїдів насіння сої | | |

| Назва ЛР, ЛРС та родини | Діючі речовини | Препарати | Фармакологічна дія | Показання |
|--|--|--------------------|--|-----------------------------------|
| Zaccarini Бобові – <i>Fabaceae</i> | | | | |
| Робінії листя- <i>Robiniae pseudoacacia e folia</i> Робінії квітки – <i>Robiniae pseudoacacia e flores</i> Робінія псевдоакація – <i>Robinia pseudoacacia</i> L. Бобові – <i>Fabaceae</i> | Флавоноїди (робінін, акаціїн, апігенін, робленігін), ефірна олія (ліналоол, терпінеол, бензиловий спирт, естери саліцилової кислоти), дубильні речовини, фітостерини, слиз | Настій Настойка | Гіпоазотемічна Сечогінна Протизапальна | ССС: цистит, сечокам'яна хвороба, |

ХІНОНИ

| Назва ЛР, ЛРС та родини | Діючі речовини | Препарати | Фармакологічна дія | Показання |
|---|---|--|--|--|
| Нафтохінони | | | | |
| Горіху волосьського листя м <i>Juglandis regiaefolia</i> Горіх волосьський – <i>Juglans regia</i> L. Горіхові - <i>Juglandaceae</i> | Нафтохінони (юглон, гідроюглон), флавоноїди (югланін, кемпферол, кверцетин, авікулярин, гіперозид, ціанідин), вітаміни С, гр. В, каротиноїди, ефірна олія (пінени, лімонен, 1,8-цинеол), дубильні речовини до 12% | Відвар Настойка листя Імупрет табл., краплі Сироп для пригнічення лактації | Бактерицидна Гіпоглікемічна | ВДШ: стоматит, гінгівіт, тонзиліт, пародонтоз, кандидоз Шкіра: інфіковані рани, виразки, дерматити, акне |
| Росички трава – <i>Droserae herba</i> Росичка кругло листа – <i>Drosera rotundifolia</i> L. Росичкові - <i>Droseriaceae</i> | Нафтохінони (дрозерон, плюмбагон), флавоноїди (кверцетин, гіперозид, мірицетин, кемпферол), дубильні речовини | Настій Броцевін сироп | Протизапальна Антибактеріальна Протеолітична | ВДШ: ГРВІ, кашлюк, фарингіт, бронхіт |
| Антрахінони | | | | |
| Крушини кора *– <i>Frangulaefcortex</i> Крушина ламка – <i>Frangula alnus</i> Mill., (<i>Rhamnus frangula</i> L.) Жостерові – <i>Rhamnaceae</i> | Антраглікозиди: глюкофрангулін А, Б, франгуліни А і Б; фісцинон, франгулаемодин, хризофанол; гіркі і смолисті речовини | Крушини кори екстракт сухий, стандартизований – <i>Frangulaefcortices extractum siccum normatum</i> Відвар Проносний збір №1 Шлунковий збір №3 | Послаблююча (посилення перистальтики кишківника через 6-12 годин після прийому препаратів) | ШКТ: атонія кишківника, закрп, геморой, очищення кишківника при підготовці до маніпуляцій, для м'якої дефекації після операцій |

| Назва ЛР, ЛРС та родини | Діючі речовини | Препарати | Фармакологічна дія | Показання |
|--|---|---|--------------------|--|
| | | Вік айр табл. Вікалін табл. Атерофітон табл. | | |
| Каскари кора* – <i>Rhamni purshiana cortex</i> Крушина Пурша – <i>Rhamnus purshiana</i> DC., (<i>Frangula purshiana</i> (DC.) A. Gray,) Жостерові – <i>Rhamnaceae</i> | Антраглікозиди: каскарозид А, В, С, D; алоїн А, В; алое-емодин, франгула-емодин, хризофанол, фісцинон | Аналог кори крушини Каскари екстракт сухий, стандартизований – <i>Rhamni purshiana extractum siccum normatum</i> | | |
| Жостеру плоди – <i>Rhamni catharticae fructus</i> Жостір проносний – <i>Rhamnus cathartica</i> L. Жостерові – <i>Rhamnaceae</i> | Антраглікозиди: франгула-емодин, хризофанол, глюкофрангуліни, франгуліни; дубильні речовини до 4%, флавоноїди, пектини, цукри | Настій Послаблюючий збір | | |
| Сени листя* – <i>Sennae folia</i> Сени плоди *– <i>Sennae fructus</i> Касія гостролиста (сена олександрійська) – <i>Cassia acutifolia</i> Del., Касія вузьколиста (сена індійська) – | Антраглікозиди до 4% (сенозиди А, В, С, D), алоє-емодин, реїн-8- глюкозид; флавоноїди (похідні кемпферолу), смолисті речовини до 10%, слиз, | Касії листя екстракт сухий, стандартизований – <i>Sennae folii extractum siccum normatum</i> Відвар (відфільтрований після охолодження) | Проносна | ШКТ: закрєп, геморой, анальні тріщини, для м'якої дефекації після операцій, холецистит, ураження печінки, коліт, ентероколіт |

| Назва ЛР, ЛРС та родини | Діючі речовини | Препарати | Фармакологічна дія | Показання |
|---|--|--|---|--|
| <i>Cassia angustifolia</i> Vahl. Касія італійська (сенна туполиста) – <i>Cassia obovata</i> Colladon. Бобові – <i>Fabaceae</i> | | Сенадексин Сенаде Регулакс кубіки Лів 52 табл. | | |
| Ревеню корені* – <i>Rhei radices</i> Ревінь тангутський– <i>Rheum palmatum</i> L. <i>Rheum officinale</i> Baillon Гречкові – <i>Polygonaceae</i> | 60–80% глікозиди антрахінону (емодин, алое-емодин, реїн, хризофанол, фісціон), 10–25% глікозидів діантрону (пальмідини А, D, сенозиди Е і F); глікозиди хромонів (алоесон, рапонтіцин), дубильні речовини до 10%, флавоноїди до 2%, крохмаль | Порошок коренів Байтач табл. Еукарбон | Проносна (1,0-2,0 г) В'язуча (0,1-0,2 г) Жовчогінна Апетитна | ШКТ: закрєп, геморой, анальні тріщини, для м'якої дефекації після операцій, холецистит, ураження печінки, коліт, ентероколіт |
| Щавлю кінського корені – <i>Rumicis radices</i> Щавель кінський – <i>Rumex confertus</i> Willd. Гречкові – <i>Polygonaceae</i> | Антраглікозиди до 4% (емодин-хризофанол, алое-емодин, фісціон, арабінозид емодину), дубильні речовини до 12%, флавоноїди, органічні кислоти, смоли, вітамін К, ефірна олія | Відвар Порошок коренів | Проносна (1,0-2,0 г) В'язуча (0,1-0,2 г) Жовчогінна Апетитна | ШКТ: закрєп, геморой, анальні тріщини, для м'якої дефекації після операцій, холецистит, ураження печінки, коліт, ентероколіт |
| Алое деревоподібного листя свіже* – <i>Aloes arborescentis folia recens</i> Алое деревоподібне – <i>Aloe</i> | Антрахінони (Алоїн А і В, 7-гідроксиалоїни А і В, алое-емодин, хризофанол), хромони (алое-резин А, В | Алое екстракт сухий, стандартизований – <i>Aloes extractum siccum normatum</i> | Біогенний стимулятор Імуномодельюча Адаптогенна | Офтальмологія: кератит, ірит, кон'юнктивіт, блефарит, опіки рогівки |

| Назва ЛР, ЛРС та родини | Діючі речовини | Препарати | Фармакологічна дія | Показання |
|---|---|--|---|--|
| <p><i>arborescens</i> Mill Алое барбадоське – <i>Aloe barbadensis</i> Miller., Алое капське – <i>Aloe ferox</i> Miller., Асфоделієві – <i>Asphodelaceae</i></p> | і С) | <p>Сік алое Алое екстракт рідкий р-н д/ін. Алором лінімент Біоарон сироп Доктор МОМ сироп</p> <p>Алое вера гель</p> | <p>Репаративна Апетитна Проносна</p> <p>Зволожуюча Протизапальна Антибактеріальна</p> | <p>ШКТ: виразкова хвороба шлунка, втрата апетита Шкіра: опіки, трофічні виразки, дерматити ВДШ: ГРВІ, бронхіт В косметології: у складі кремів, лосьйонів,</p> |
| <p>Звіробію трава *– <i>Hyperici herba</i> Звіробій звичайний – <i>Hypericum perforatum</i> L., Звіробій плямистий – <i>Hypericum maculatum</i> Grantz., Клузієві (Звіробійні) – <i>Clusiaceae (Hypericaceae)</i>.</p> | <p><i>Антрахінони</i> (гіперіцин, ізогіперіцин, псевдогіперіцин, протогіперіцин, протопсевдогіперіци, циклопсевдо-гіперіцин), <i>флавоноїди</i> (гіперозид, рутин, кверцетин), <i>ксантони</i> (гіперксантон, токсилоксантон В, γ-мангостин, кількорин, паксантон, кадезин G); похідні флороглюцину (до 3% гіперфорину, адгіперфорин), ефірна олія, дубильні речовини до 10%</p> | <p>Звіробію екстракт сухий, кількісно визначений *– <i>Hyperici herbae extractum siccum quantificatum</i> Настій Настойка Арфазетин збір Гастрофіт збір Детоксифіт збір Фітоцистол збір Гінекофіт н-ка Простактив табл. Нейроплант табл. Ново-пасит табл. Седавит н-ка, капс. Бероз Квайт н-ка Седаристон капс.</p> | <p>Анксиолітична В'язуча Антибактеріальна Протизапальна</p> | <p>ЦНС: депресії, клімакс, неврози, неврастенії, безсоння, ШКТ: діарея, гастрит, ентероколіт, виразкова хвороба, виразковий коліт, холецистит Шкіра: опіки, інфіковані рани, абсцеси, флегмони, вугрова хвороба, ВДШ: тонзиліт, стоматит, гінгівіт СС: простатит, ДГПЗ, аменорея, вагініти</p> |

| Назва ЛР, ЛРС та родини | Діючі речовини | Препарати | Фармакологічна дія | Показання |
|--|---|---|---|--|
| | | Імуно-Тон н-ка Просталад н-ка Гастрітол крап. Фітоліт табл. Урохолум табл., краплі | | |
| Марени кореневища і корені *– <i>Rubiae rhizomata et radices</i> Марена красильна – <i>Rubia tinctorum</i> L. Маренові – <i>Rubiaceae</i> | Похідні алізарину до 3% (руберитринова кислота, квінізарин, луцидин, рубіадин, пурпурин, ксантопурпурин, мунжистин), цукри, полісахариди | Цистон | Сечогінна Літолітична Жовчогінна Спазмолітична | ССС: сечокам'янна хвороба (фосфати, урати, оксалати), цистити, пієліти, подагра ШКТ: жовчокам'янна хвороба, |

ДУБИЛЬНІ РЕЧОВИНИ

| Назва ЛР, ЛРС та родини | Діючі речовини | Препарати | Фармакологічна дія | Показання |
|---|---|--|--------------------------|--|
| Гідролізовані таніни групи галотаніну | | | | |
| Гали турецькі – <i>Gallae turcicae</i> Дуб лузитанський – <i>Quercus lusitanica</i> Lam. Гали турецькі – <i>Gallae turcicae</i> Дуб лузитанський – <i>Quercus lusitanica</i> Lam. Букові – <i>Fagaceae</i> Гали фісташкові – <i>Gallae Pistaciae</i> Фісташкове дерево – <i>Pistacia vera</i> L. Сумахові - <i>Anacardiaceae</i> | Гідролізовані таніни до 80% (пентадигалоїл-глюкоза, вільна галова кислота), крохмаль до 8%, слиз | Промислове джерело медичного таніну 3, 5, 10% водні розчини | В'язуча Протизапальна | <i>Зовнішньо</i> - при запальних процесах ротової порожнини, носа, глотки, опіках, ранах, виразках, тріщинах, пролежнях. <i>Внутрішньо</i> - при діареї, ентеритах, колітах. Антидот при отруєнні алкалоїдами і важкими металами |
| Скумпії звичайної листя – <i>Cotini coggygiae folia</i> Скумпія звичайна – <i>Cotinus coggygia</i> Scop. Сумахові – <i>Anacardiaceae</i> | Галотаніни до 25% (галова та елагова кислоти, метилгалат), флавоноїди (кверцетин, мірицетин, фустин, фізетин, мірицетрин), ефірна олія (камфен, мірцен, лимонен, ліналоол, терпінеол) | Промислове джерело медичного таніну | Жовчогінна | |
| Сумаху листя – <i>Rhois coriariae folia</i> Сумах дубильний – <i>Rhus coriaria</i> L. | Галотаніни 13-25 % (галова кислота, метилгалат), флавоноїди (кверцетин, мірицетин, | Промислове джерело таніну | В'язуча Жовчогінна | |

| Назва ЛР, ЛРС та родини | Діючі речовини | Препарати | Фармакологічна дія | Показання |
|--|---|---------------------------|---|--|
| Сумахові – <i>Anacardiaceae</i> Сумахові – <i>Anacardiaceae</i> | мірицитрин) | | | |
| Гірчака зміїного кореневища * – <i>Bistortae rhizomata</i> Гірчак зміїний, зміїовик – <i>Polygonum bistorta</i> L. Гречкові – <i>Polygonaceae</i> | Гідролізовані таніни – до 35 % (3,6-дигалоїлглюкоза, галова та елагова кислоти, пірокатехін), флавоноїди (конденсовані катехіни, гіперозид, рутин, авікулярин), гідрокси-метилантрахінони, крохмаль до 25% | Відвар Рідкий екстракт | В'язуча | ШКТ: пронос, ентероколіт, коліт Зовнішньо: полоскання в стоматології (стоматит, пародонтит, гінгівіт) |
| Родовика корені* – <i>Sanguisorbae radices</i> Родовик лікарський – <i>Sanguisorba officinalis</i> L. Розоцвіті – <i>Rosaceae</i> | Гідролізовані таніни до 30 % (вільна галова та елагова кислоти, галокатехін), флавоноїди (катехіни, кверцетин, кемпферол), тритерпенові сапоніни (сангвісорбіни А, В, С, Е, гентріаконтан), стерини, крохмаль до 30%, ефірна олія до 2% | Відвар | В'язуча Кровоспинна Протизапальна | ШКТ: гемороїдальні, шлункові кровотечі, ентероколіти, проноси Стоматологія: стоматит, гінгівіт, Гінекологія: маткові кровотечі, трихомонадний кольпіт, молочниця |
| Бадану кореневища* – <i>Bergeniae rhizomata</i> Бадан товстолистий – <i>Bergenia crassifolia</i> Fritsch. Ломикаменеві – <i>Saxifragaceae</i> | Гідролізовані таніни до 25 % (3,6-дигалоїлглюкоза, вільна галова кислота, катехінгаллат), арбутин 5 %, гідрохінон, кумарини (бергенін), пектин, крохмаль | Відвар Рідкий екстракт | В'язуча Протизапальна Антибактеріальна Кровоспинна | ШКТ: коліти, ентероколіти, пронос Стоматологія: стоматит, гінгівіт, пародонти, пародонтоз Гінекологія: маткові |

| Назва ЛР, ЛРС та родини | Діючі речовини | Препарати | Фармакологічна дія | Показання |
|--|---|---|--|---|
| Вільхи супліддя* – <i>Alni fructus</i> Вільхи клейкої (чорної) листя *– <i>Alni glutinosae folia</i> Вільха сіра – <i>Alnus incana</i> (L.) Moench. Вільха клейка – <i>Alnus glutinosa</i> (L.) Gaertn. Березові – <i>Betulaceae</i> | Гало- і елаготаніни до 15 % (альнітаніни I-IV, вільна галова та елагова кислоти), флавоноїди, стерини, тритерпенові сапоніни | Відвар Альтан табл. Альтабор табл. | Протизапальна Противірусна Антиоксидантна Репаративна Протизапальна Мембраностабілізу юча | кровотечі ШКТ: ентероколіт, коліт, дизентерія, виразкова хвороба шлунка та дванадцятипалої кишки, диспепсія ВДШ: ГРВІ, грип, |
| Гамамелісу кора *– <i>Hamamelidis cortex</i> Гамамелісу листя *– <i>Hamamelidis folia</i> Гамамеліс віргінський – <i>Hamamelis virginiana</i> L. Гамамелісові – <i>Hamamelidaceae</i> | <i>Кора</i> : гідралізовані таніни до 10% (суміш гамамелітанінів, дигалоїлгамамелози і катехінів, вільна галова кислота) <i>Листя</i> : суміш галотанінів, конденсованих катехінів і проціанідинів до 3-10%, галова кислота, гамамелоза, флавоноїди (похідні мірицетину, кверцетину, кемпферолу) | Настій листя Відвар кори Настойка листя Просталін форте супозиторії | В'язуча Протизапальна Мембраностабілізу юча | ШКТ: пронос, коліт, ентероколіт, геморої Стоматологія: пародонтоз, стоматит, виразки ротової порожнини СС: ДГПЗ, простатит Косметологія: у складі зубних паст, лосьйонів, тоніків, мила для лікування акне, жирної шкіри |
| Каштану американського листя – <i>Castaneae dentatae folia</i> | Гідролізовані таніни до 10% | Сухий екстракт листя | В'язуча Протизапальна Антибактеріальна | ШКТ: пронос, коліт, ентероколіт |

| Назва ЛР, ЛРС та родини | Діючі речовини | Препарати | Фармакологічна дія | Показання |
|--|--|--|--------------------------|--|
| Каштан американський (к. зубчастий) – <i>Castanea dentata</i> (Marshall) Borkh. Букові – <i>Fagaceae</i> | | | | |
| Конденсовані таніни | | | | |
| Дуба кора* – <i>Quercus cortex</i> Дуб звичайний – <i>Quercus robur</i> L. Дуб скельний – <i>Quercus petraea</i> Liebl. Дуб пухнастий – <i>Quercus pubescens</i> Willd. Букові – <i>Fagaceae</i> | конденсовані таніни до 20%(галокатехіни, катехін-3-галлат, вільні галова та елагова кислоти), флавоноїди (катехіни, кверцетин, кверцитрин), флорафени, пектини, цукри, крохмаль | Відвар Стоматофіт н-ка Імупрет крапл, табл., Бальзам Вігор Фітор табл., свічки | В'язуча | Стоматологія: гінгівіти, стоматити, пародонтоз, неприємний запах з рота Косметологія: компонент зубних паст та ополіскувачів для рота |
| Перстачу кореневища* – <i>Tormentillae rhizomata</i> Перстач прямостоячий (калган) – <i>Potentilla erecta</i> (L.) Rausch (<i>P. tormentilla</i> Stokes.) Розоцвіті – <i>Rosaceae</i> | конденсовані таніни – до 30%, вільна галова, елагова кислоти (агримоніїн), пірокатехін, флороглюцин, флавоноїди (ди- та тримери катехінів, катехінгалат, антоціани) флабофени, фенілпропаноїди (кофейна, кумарова кислоти), тритерпенові сапоніни (торментозид, хіновін), крохмаль, слиз | Перстачу прямостоячого настойка *– <i>Tormentillae tincture</i> Відвар Вундехіл мазь Анти геморой свічки Поліфітол-1 н-ка Лінкас пастилки | В'язуча Протизапальна | Стоматологія: гінгівіт, стоматит ШКТ: ентерит, ентероколіт, диспепсія Шкіра: опіки, екземи |
| Чорниці плоди свіжі* – <i>Myrtilli fructus recens</i> | Плоди: конденсовані таніни до 12% | Пагони, листя: Арфазетин збір | Гіпоглікемічна | ЕС: цукровий діабет, надмірна вага тіла |

| Назва ЛР, ЛРС та родини | Діючі речовини | Препарати | Фармакологічна дія | Показання |
|--|--|--|-------------------------------------|---|
| <p>Чорниці плоди висушені* – <i>Myrtilli fructus siccus</i></p> <p>Чорниці листя*– <i>Myrtilli folia</i></p> <p>Чорниці пагони*– <i>Myrtilli cormus</i></p> <p>Чорниця звичайна – <i>Vaccinium myrtillus</i> L.</p> <p>Вересові – <i>Ericaceae</i></p> | <p>(галокатехіни, епікатехінгалат, єллагокатехіни), флавоноїди (сума антоціанів «міртилін» = дельфінідин + мальвїдин + їх глікозиди, рутин, гіперозид, астрагалін, ізокверцитрин), пектинові речовини, цукри до 20%, органічні кислоти, вітамін С, каротиноїди</p> <p><i>Листя:</i> конденсовані таніни до 20 %, флавоноїди (глікозиди кверцетину, міртилін), фенологлікозиди (арбутин 2%, метиларбутин, гідрохінон), іридоїди, три терпенові сапоніни</p> | <p>Садифіт збір Арфа капс Остеоартізі макс Ліпонорм табл</p> <p><i>Плоди:</i> Відвар Чорниці плодів свіжих екстракт сухий, рафінований та стандартизований –<i>Myrtilli fructus recentis extractum siccum raffinatum et normatum</i> Оптікс табл. Візивіт табл. Візор макс табл. Слезавіт капс. Офтальмо-Комплекс капс. Вітай капс. Чорниця форте Чорниця-Ф табл. Вітоптик капс. Нормо зір капс.</p> | <p>В'язуча Ангіопротекторна</p> | <p>ШКТ: проноси, диспепсія, коліти, ентерити</p> <p>Офтальмологія: погіршення зору, втома очей у людей з підвищеними зоровим навантаженням (водії, робота за комп'ютером), куряча сліпота, діабетична ретинопатія</p> |
| <p>Черемхи плоди – <i>Radi fructus</i></p> <p>Черемха звичайна –</p> | <p>Конденсовані таніни до 15 %, флавоноїди (антоціани, кверцетин),</p> | <p>Відвар</p> | <p>В'язуча Протизапальна</p> | <p>ШКТ: коліти, ентероколіти, пронос</p> |

| Назва ЛР, ЛРС та родини | Діючі речовини | Препарати | Фармакологічна дія | Показання |
|--|---|--|--|---|
| <i>Padus racemosa</i> Gilib. (<i>Padus avium</i> Mill., <i>Prunus padus</i> L.), Черемха азіатська – <i>Padus asiatica</i> Kom. Розоцвіті – <i>Rosaceae</i> | органічні кислоти, вітамін С, каротин, амігдалін (у кісточках), пектин, цукри | | | |
| Винограду плоди – <i>Vitis viniferae fructus</i> Виноград культурний – <i>Vitis vinifera</i> L. Виноградові – <i>Vitaceae</i> | Конденсовані таніни (поліфеноли – <i>транс</i> -ресвератрол, еномеланін; катехіни, галова кислота, антоціанідини, лейкоантоціанідини, стильбени), жирна олія до 15%, органічні кислоти (щавелева, винна, лимонна, сиренева) | Виноградних кісточок екстракт сухий Виноградних шкірок екстракт сухий Ендотелон капс. Ліпомін табл. Ресвератрол капс. Ресверазин капс. Вератрол капс. Нутроф тотал капс Візіо баланс табл. | Антиоксидантна Ангіопротекторна Гіпохолестеринемічна | ССС: варикозне розширення вен, ІХС, гіпертонія, атеросклероз, профілактика інсульту, ЕС: цукровий діабет, надмірна вага тіла Офтальмологія: погіршення зору, діабетична ретинопатія |
| Катеху – <i>Catechu (Catechu nigrum)</i> Деревина катеху – <i>Lignum Catechu</i> Акація катеху – <i>Acacia catechu</i> (L.) Willd. Бобові – <i>Fabaceae</i> | Конденсовані таніни до 35% (катехіни, флоботаніни – катеху танінова кислота), флавоноїди (кверцетин, кверцитрин, кемпферол, афзеліхін, месквітол, офіоглонін), ефірна олія (аромадендрен, фенол) | Сухий екстракт деревини (катеху) Мазі з катеху Травісил сироп | В'язуча Протизапальна | Стоматологія: виразки ротової порожнини, пародонти, кровоточивість ясен, ШКТ: діарея, коліт, ентероколіт Шкіра: тріщини, опрілості, виразки |

| Назва ЛР, ЛРС та родини | Діючі речовини | Препарати | Фармакологічна дія | Показання |
|--|--|---|---|--|
| Приворотня трава * – <i>Alchemillae herba</i> Приворотень звичайний – <i>Alchemilla vulgaris</i> L. Розоцвіті – <i>Rosaceae</i> | Таніни до 12% (вільна елагова кислота), флавоноїди (катехіни), гідроксикоричні кислоти, сапоніни, вітамін С до 210 мг% | Настій Відхаркувальні збори Припарки | В'язуча Протизапальна Відхаркуюча Противірусна | Шкіра: фурункульоз, гнійні рани, вугрова хвороба, ВДШ: бронхіт, синусит, ГРВІ, ШКТ: гастрит, виразкова хвороба шлунка, коліт, пронос |
| Парила трава * – <i>Agrimoniae herba</i> Парило звичайне – <i>Agrimoniae eupatoria</i> L. Розоцвіті – <i>Rosaceae</i> | Таніни до 2%, флавоноїди (кверцетин, катехіни), сапоніни, органічні кислоти (саліцилова), ефірна олія, гіркота | Настій | В'язуча Жовчогінна Кровоспинна Протизапальна Антибактеріальна | ШКТ: гепатит, холецистит Гінекологія: ерозії, маткові кровотечі |
| Пеларгонії корені* – <i>Pelargonii radix</i> Пеларгонія очиткова – <i>Pelargonium sidoides</i> DC. Пеларгонія брунькоподібна – <i>Pelargonium reniforme</i> Curt. Геранієві – <i>Geraniaceae</i> | Таніни (галокатехін, галова кислота), кумарини (умкалін), флавоноїди (катехіни, афцеленін, кверцетин, кемпферол) | Резістол краплі. Папалор краплі Умкалор краплі Пелорсин краплі | Секретолітична Антибактеріальна Противірусна Протизапальна | ВДШ: синусити, бронхіти, ГРВІ, риніти, отит, тонзиліт |
| Плакуна трава * – <i>Lythry herba</i> Плакун верболистий – <i>Lythrum salicaria</i> L. Плакунові – <i>Lythraceae</i> | Конденсовані таніни до 10% | Настій | В'язуча Протизапальна Кровоспинна Антибактеріальна | Гінекологія: маткові кровотечі, венеричні хвороби Стоматологія: флюс, пародонтоз, виразки |
| Ратанії корені * – | Конденсовані таніни до | Ротанії настойка - | Протизапальна | ВДШ: ларингіт, |

| Назва ЛР, ЛРС та родини | Діючі речовини | Препарати | Фармакологічна дія | Показання |
|--|---|---------------------------|-----------------------------------|---|
| <i>Ratanhiae radix</i> Перувіанська ратанія – <i>Krameria lappaceae</i> (Dombey) Burdet B.B Simpson. Крамерієві – <i>Krameriaceae</i> | 15% (катехіни, проантоціанідини) | <i>Ratanhiae tinctura</i> | В'язуча Кровоспинна | фарингіт, стоматит, виразки ротової порожнини, пародонтоз ШКТ: діарея кровоточивість ясен Косметологія: компонент зубних паст |
| Ліщини листя* – <i>Coryli folia</i> Ліщина звичайна – <i>Corylus avellana</i> L Березові - <i>Betulaceae</i> | Конденсовані таніни, флавоноїди (катехіни, кверцетин, рутин), бетуленол, | Венотон н-ка | Ангіопротекторна Протизапальна | ССС: варикозне розширення вен, флебіти, геморої СС: простатит, ДГПЗ |

АЛКАЛОЇДИ

| Назва ЛР, ЛРС та родини | Діючі речовини | Препарати | Фармакологічна дія | Показання |
|---|--|---|--|---|
| Протоалкалоїди | | | | |
| Перцю плоди *– <i>Capsici fructus</i> Перець стручковий однорічний – <i>Capsicum</i> <i>annuum L. var minimum</i> (Miller) Heiser Перець каєнський – <i>Capsicum frutescens L.</i> Пасльонові – <i>Solanaceae</i> | Капсаїциноїди до 1,5% (капсаїцин, 6,7– дигідрокапсаїцин, нордигідрокапсаїцин, гомокапсаїцин), каротиноїди (капсан– тин, капсорубін, α– і β–каротин), флавоноїди (рутин, гесперидин), стероїдні глікозиди (капсикозиди А, В, С, і D); вітамін С, ефірна олія до 1,5%, білок | Стручкового перцю настойка стандартизована* – <i>Capsici tinctura</i> <i>normata (1:10)</i> Стручкового перцю екстракт густий стандартизований *- <i>Capsici extractum</i> <i>spissum normatum</i> Стручкового перцю смола, рафінована та стандартизована*- <i>Capsici oleoresina</i> <i>raffinata et normata</i> Капсіол н–ка, Фітосепт н–ка, Еспол мазь, Перцевий пластир Тонзипрет, Бронхіальний бальзам Белл'с, Бронхомед бальзам Ліпонорм | Подразнююча, Аналгетична, Протизапальна Імуностимулююча Поліпшую ріст волсfaкjhосся | Артрит, ревматизм, радикуліт, міозит, невралгія, люмбаго, розтягнення зв'язок ВДШ: бронхіт Пародонтоз, зубний біль Алопеція |
| Перецю чорного плоди *– <i>Piperis fructus</i> | <i>П. чорний</i> : алкалоїди (піперин до 9%), | Порошок перцю Настойка | Антибактеріальна Апетитна | ШКТ: діарея, дизентерія, диспепсія, анорексія, |

| | | | | |
|--|---|--|--|--|
| <p>Перець чорний – <i>Piper nigrum</i> L. Перець довгий – <i>Piperis longi fructus</i> Перець довгий – <i>Piper longum</i> L. Перцеві - <i>Piperaceae</i></p> | <p>ефірна олія до 2,5% (дипентен, фелланрен, каріофілен), смоли, жирна олія до 12% <i>П. довгий</i>: алкалоїди (піперлонгумін до1%)</p> | | <p>Вітрогінна Жовчогінна Гіпотензивна Жарознижуюча Протиракова</p> | <p>ВДШ: бронхіт, ГРВІ, тонзиліт Гінекологія: альгоменорея,</p> |
| <p>Ефедри трава *– <i>Ephedrae herba</i> Ефедра хвощова – <i>Ephedra equisetina</i> Bunge Ефедра китайська – <i>Ephedra sinica</i> Stapf Ефедра середня – <i>Ephedra intermedia</i> Schrenk et C.A. Meу. Ефедрові – <i>Ephedraceae</i></p> | <p>Алкалоїди до 3,2% (L–ефедрин, псевдоефедрин, норепедрин, норпсевдоефедрин, метилефедрин), дубильні речовини,</p> | <p>Ефедрину г/х, Бронхотон, Бронхолітин, Бронхоцин, Бронхо–стоп, Трифедрин ІС, Теофедрин ІС, Т–федрин Ефедрину сульфат Колдфлю плюс, Риналекс, Псевдоефедрину г/х, Кодефемол</p> | <p>α– і β– адреноміметик бронхолітична, судино звужуюча, психостимулююча</p> | <p>ВДШ: бронхоспазм, бронхіальна астма, бронхіт, алергічний і гострий риніт, синусит,</p> |
| <p>Пізньоцвіту бульбоцибулини свіжі – <i>Colchici bulbotubera recens</i> Пізньоцвіт прегарний – <i>Colchicum speciosum</i> Stev. Пізньоцвіт осінній – <i>Colchicum autumnale</i> Linne. Пізньоцвіті – <i>Colchicaceae</i></p> | <p>Алкалоїди 0,8–1,2% (колхіцин, колхамін, колхіцеїн, колхікозид), флавоноїди, дубильні речовини, цукри</p> | <p>Колхікум–Дисперт Колхамінова 0,5% мазь Колхамін 0,002 табл</p> | <p>Протиракова , Полегшення симптомів подагри</p> | <p>ОРС: подагра, подагричний артрит, кристалурія, поліартрит Онкологія: рак шкіри, лейкоз</p> |

Тропанові алкалоїди

| | | | | |
|--|---|---|--|---|
| <p>Коки листя – <i>Cocae folia</i> Кокаїновий кущ – <i>Erythroxylum coca</i> Lam. Кокаїнові – <i>Erythroxylaceae</i></p> | <p>Алкалоїди до 1%: похідні екгоніну (кокаїн, трухалін), тропіну (тропококаїн), гігрину (гігролін, кускогігрин)</p> | <p>Кокаїну г/х</p> | <p>Анестезуюча</p> | <p>Анестетик у стоматології 1–4%</p> |
| <p>Беладонни листя *– <i>Belladonnae folia</i> Беладонна звичайна – <i>Atropa belladonna</i> L. Пасльонові – <i>Solanaceae</i></p> | <p>Алкалоїди до 1% (гіосциамін, скополамін, гігрин, кускогігрин), дубильні речовини</p> | <p>Беладонни листя настойка стандартизована *– <i>Belladonnae folii</i> <i>tincture normata</i> Беладонни листя екстракт сухий, стандартизований- <i>Belladonnae folii</i> <i>extractum siccum</i> <i>normatum</i> Атропіну сульфат 1%р–н д/ін., кр.оч., табл. Шлункові краплі Валокормід кр. Зеленіна краплі Беладонни екстракт густий суп.рект. Бетіол суп. рект. Анузол суп. рект. Гемороль суп.рект</p> | <p>М–холіноблокатор Спазмолітична, Знеболююча Зменшує секрецію залоз (шлункових, бронхіальних, слинних, потових) Розширення зіниць (мідріаз) Посилення ЧСС</p> | <p><i>ШКТ</i>: Геморой, тріщини анального отвору (свічки). Гастрит, виразкова хвороба шлунку з підвищеною кислотністю, спазм гладкої мускулатури органів ШКТ, сечовивідних шляхів, бронхів, ССС: брадикардія, вегетативні неврози, <i>Офтальмологія</i>: діагностика очного дна Антидот при отруєнні ФОС</p> |

| | | | | |
|---|--|--|---|--|
| | | Беластезин таб. Бекарбон таб. Бесалол таб. Беллалгін таб. Теофедрин ІС | | |
| Блекоти листя – <i>Hyoscyami folia</i> Блекота чорна – <i>Hyoscyamus niger</i> L. Пасльонові – <i>Solanaceae</i> | Алкалоїди до 0,2% (гіосциамін, скополамін), флавоноїди (рутин, гіперозид, кверцетин, спіреозид) | Олійний екстракт Астматин збір, Астматол збір | М–холіноблокатор Спазмолітична, знеболююча, | ДС: бронхіальна астма, Невралгія, ревматизм |
| Дурману листя *– <i>Stramonii folia</i> Дурман звичайний – <i>Datura stramonium</i> L. Пасльонові – <i>Solanaceae</i> | Алкалоїди до 0,37% (гіосциамін, скополамін), дубильні речовини, каротиноїди, ефірна олія | Астматин збір, Астматол збір | М–холіноблокатор Спазмолітична, знеболююча, седативна | ДС: бронхіальна астма |
| Дурману індійського насіння – <i>Daturae</i> <i>innoxiae semina</i> Дурману індійського плоди – <i>Daturae innoxiae</i> <i>fructus</i> Дурман індійський – <i>Datura innoxia</i> Mill. Пасльонові – <i>Solanaceae</i> | Алкалоїди насіння – до 0,35%, плоди – до 0,55%: скополамін, гіосциамін | Скополаміну гідробромід Бускопан табл. | М–холіноблокатор спазмолітична, седативна, снодійна, протипаркінсонічна | ШКТ: спазм гладкої мускулатури органів ШКТ, дискінезія і спазм жовчо–, сечовивідних шляхів, жовчна та ниркова коліки, Підготовка до діагностичних процедур |
| Скополії карніолійської кореневища – <i>Scopoliae</i> <i>carniolicae rhizomata</i> Скополія карніолійська – | Алкалоїди до 1,5% (гіосциамін, скополамін) | Скополаміну г/б | Спазмолітична, Седативна, заспокійлива | ЦНС: лікування нудоти при морській та повітряній хворобі, Заспокійливий засіб у |

| | | | | |
|---|---|---|---|--|
| <i>Scopolia carniolica</i> Jacq. Пасльонові – <i>Solanaceae</i> | | | | психіатрії |
| Піролізидинові алкалоїди | | | | |
| Жовтозілля широколистого трава – <i>Senecionis platyphylloides herba</i> Жовтозілля широколистого кореневища з коренями – <i>Senecionis platyphylloides rhizomata cum radicibus</i> Жовтозілля широколисте – <i>Senecio platyphylloides</i> L. (<i>Caucasalia pontica</i> (К.Кос h) Greuter) Айстрові – <i>Asteraceae</i> | Алкалоїди: кореневища до 5%, трава до 3% (платифілін, сенецифілін, сарацин, неоплатифілін, сенеціонін) | Платифіліну гідротартрат 0,2% р– н д/ін. | М–холіноблокатор Спазмолітична | ШКТ: спазм гладких м'язів органів черевної порожнини, виразкова хвороба шлунка, холецистит, коліки ССС: гіпертонічна хвороба, стенокардія, спазм судин головного мозку ДС: бронхіальна астма |
| Піридин–піперидинові алкалоїди | | | | |
| Табак у листя – <i>Tabaci folia</i> Тютюн справжній – <i>Nicotiana tabacum</i> L. Махорка – <i>Nicotiana rustica</i> L.– Пасльонові – <i>Solanaceae</i> | Алкалоїди (нікотин | Nicorette (пластир, спрей, жувальна гумка, | Лікування симптомів нікотинової залежності | Тютюнопаління |
| | | Нікотинова кислота (вітамін РР) Нікотинамід Ксантинолу | | Авітаміноз РР – пелагра Ішемні порушення мозкового кровообігу, спазм судин кінцівок |

| | | | | |
|--|--|---|---|--|
| | | нікотинат р–н д/і | | (хвороба Рейно) та нирок. Діабетична полінейропатія Виразки, рани, гіпоацидний гастрит, ентероколіт. Отруєння барбітуратами |
| Іжачника трава – <i>Anabasis herba</i> Іжачник безлистий – <i>Anabasis aphylla</i> L. Амарантові – <i>Amaranthaceae</i> | Алкалоїди до 3% (анабазин, афілін, афілідин, лупулін, оксиафілін, гідроксиафілідин), сапоніни, флавоноїди | Анабазину г/х Анабазину сульфат | Зменшує залежність від нікотину Аналептична Інсектицид | Лікування симптомів нікотинової залежності |
| Лобелії трава – <i>Lobelia herba</i> Лобелія одутла (індійський тютюн) – <i>Lobelia inflata</i> L. Дзвоникові – <i>Campanulaceae</i> | Алкалоїди до 0,6% (лобелін, лобеланін, лобеланідин, ізолобелін) | Лобеліну г/х | Аналептична Лікування симптомів нікотинової залежності | Дихальний аналептик при кашлюку, отруєнні чадним газом |
| Хінолізидинові алкалоїди | | | | |
| Термопсису трава – <i>Thermopsis herba</i> Термопсису насіння – <i>Thermopsis semina</i> Термопсис ланцетовидний – <i>Thermopsis lanceolata</i> R. Gr. Термопсис почерговоковит– ковий – <i>Thermopsis</i> <i>alterniflora</i> Rgl. et Schmalh. Бобові – <i>Fabaceae</i> | Алкалоїди до 3% (термопсин, анагірин, гомотермопсин, цитизин), флавоноїди, дубильні речовини, сапоніни | Настій (1:400) Термопсису сухий екстракт Таблетки від кашлю Екстратерм Антитусин табл. Кодесан ІС Теофедрин ІС Табекс | Відхаркувальна Секретолітична Збуджує дихальний центр Аналептична Блювотна (у великій дозі) | ДС: симптоматичне лікування кашлю з утрудненим відходженням мокротиння (бронхіт, трахеїт) |

| | | | | |
|---|---|-------------------------------------|---------------------------------|---|
| Софори товстоплодої трава – <i>Sophora pachycarpa herba</i> Софора товстоплода – <i>Sophora pachycarpa</i> С.А.Мей Бобові – <i>Fabaceae</i> | Алкалоїди до 3% (пахікарпін, спартеїн, софокарпін, матрін, софорамін, анабазин, метилцитизин), флавоноїди (кемпферол, кверцетин, гінестеїн) | Пахікарпіну гідройодид 3% р–н д/ін. | Гангліоблокатор Утеротонічна | Слабка пологова активність, зупинка післяпологових кровотеч |
| Плауна баранця трава – <i>Selaginis herba</i> Плаун баранець, баранець звичайний – <i>Lycopodium selago</i> L. Баранцеві – <i>Huperziaceae</i> | Алкалоїди до 1% (лікоподин, селягін, псевдоселягін, анотинін), флавоноїди, пектин, смоли | Відвар 5% | Блювотна | Лікування хронічного алкоголізму |
| Спори лікоподію – <i>Sporae Licopodiae</i> Плаун булавоподібний – <i>Lycopodium clavatum</i> L. Плаунові – <i>Lycopodiaceae</i> | Алкалоїди (клаватин, аннотидин), жирна олія | Лікоподій (присипка) | Адсорбуюча, антисептична | Попрілості, ексудативні рани та виразки |
| Секуринегі пагони – <i>Securinegae cormi</i> Секуринегі кущиста – <i>Securinega suffruticosa</i> (Pall.) Rehd. (<i>Flueggea suffruticosa</i> (Pall.) Baill.) Молочайні – <i>Euphorbiaceae</i> | Алкалоїди (секуринін, суфрутикодин, аloseкуринін, секуринол А, В, С) | Секуриніну нітрат | Збуджує ЦНС | ЦНС: астения, неврастенія |
| Хінолінові алкалоїди | | | | |
| Хінного дерева кора *– | Алкалоїди до | Хініну г/х | Антипротозойна | Малярія |

| | | | | |
|---|--|---|--|---|
| <p><i>Cinchonae cortex</i> Цинхона червоносокова – <i>Cinchona succirubra</i> Pav. (<i>Cinchona pubescens</i> Vahl., <i>Cinchona calisaya</i> Wedd.) Цинхона Леджера – <i>Cinchona ledgeriana</i> Moens ex Trimen та близько 40 ін. видів Маренові – <i>Rubiaceae</i></p> | <p>(хінін, хінідин, цинхонідин, цинхонін), дубильні речовини, антрахінони</p> | <p>Хініну сульфат Анальгін–хінін</p> | <p>Жарознижуюча, Утеротонічна Апетитна</p> | |
| Ізохінолінові алкалоїди | | | | |
| <p>Опій сирець *– <i>Opium crudum</i> Маку коробочки – <i>Papaveris capita</i> Мак снотворний – <i>Papaver somniferum</i> L. Макові – <i>Papaveraceae</i></p> | <p>Алкалоїди до 10% (морфін, кодеїн, носкапін, папаверин, тебаїн), цукри, білки, жири, воски, латекс, смоли, органічні кислоти</p> | <p>Опію настояка стандартизована *– <i>Opii tincture normata</i> Опію екстракт сухий, стандартизований- <i>Opii extractum siccum normatum</i> Морфіну г/х, Морфіну сульфат, Морфін ЗН, Омнопон ЗН</p> | <p>Наркотичний анальгетик, снодійна</p> | <p>Больовий синдром високої інтенсивності (онкологія, політравма)</p> |
| | | <p>Кодеїну г/х, фосфат Кодефемол, Кодетерп, Кодтерпин ІС, Кодесан ІС, Кодепсин, Но–шпалгін, Паркод майлд, Паракод ІС, П’ятирчатка ІС,</p> | <p>Протикашльова, Седативна Анальгетики– антипіретики</p> | <p>ДС: сухий виснажуючий кашель (запалення легень, бронхіт, кашлюк)</p> |

| | | | | |
|--|--|---|--|--|
| | | Пенталгін ІС, Кодефемол Н, Седал– М, Юніспаз, Солпадеїн, Солпалгін, Седалгін–Нео, Пенталгін–ФС, Тетралгін, Пентасед | | |
| | | Папаверину г/х Папазол | Спазмолітична | ССС: гіпертензія, стенокардія, спазм гладкої мускулатури органів черевної порожнини |
| Маку дикого пелюстки *– <i>Papaveris rhoeados flores</i> Мак дикий (Мак- самосійка) – <i>Papaver rhoeas</i> L. Макові – <i>Papaveraceae</i> | Алкалоїди (реадин, реадинова кислота), флавоноїди (антоціани: меоціанін, мекопеларгонідин), слиз | Сироп пелюсток – <i>Sirupus Papaveris</i> <i>rhoeados</i> Настій | Протикашльова | ВДШ: сухий кашель, охриплість |
| Мачку жовтого трава – <i>Glaucii flavi herba</i> Мачок жовтий – <i>Glaucium flavum</i> Crantz. Макові – <i>Papaveraceae</i> | Алкалоїди до 4% (глауцин, протопін, сангвінарин, хелеритрин, ауротензин, хелірубін, хелідонін, луротензин), флавоноїди, кавова та ферулова кислоті | Глауцину г/х, Глауцину гідробромід Глаувент, Бронхолітин, Бронхо–стоп | Протикашльова, Бронхолітична, Протизапальна, Гіпотензивна | ДС: бронхіт, пневмонія |
| Болдо листя *– <i>Boldi folium</i> Болдо – | Алкалоїди (болдин, коридин, ізокоридин, ретікулін), ефірна | Болдо листя екстракт сухий *– <i>Boldi folii</i> <i>extractum siccum</i> | Протикашльова, Діуретична, жовчогінна | ДС: Сухий нестримний кашель ВС: уролітіаз, цистит, |

| | | | | |
|--|--|--|--|---|
| <i>Peumus boldus</i> Molina Монімієві – <i>Monimiaceae</i> | олія | Болдину г/х Тутукон | | уретрит, спазм сечовивідних шляхів, |
| Чистотілу трава *– <i>Chelidonii herba</i> Чистотіл великий – <i>Chelidonium majus</i> L. Макові – <i>Papaveraceae</i> | Алкалоїди до 4% (типу бензофенантрєдину (хелеритрин, хелідонін, сангвінарин, ізохелідонін), протоберберину (берберин, коп– тизин, стилопін), протопіну (наприклад, протопін). Серед інших сполук присутні кислоти хелідонова, яблучна, лимонна, кофейна (0,4%), ферулова (0,02%), <i>n</i> – кумарова (0,06%), сапо– ніни, каротиноїди, флавоноїди. | Настій Сік свіжої трави Жовчогінний збір Венотон н-ка Іберогаст краплі Хеліскан н-ка Галстена Фітодент н-ка Простатофіт н-ка Угрин н-ка Жіноче здоров'я свічки Простактив табл. | Жовчогінна, спазмолітична, протизапальна, антиалергічна | ШКТ: холецистит, жовтяниця <i>Шкіра</i> : бородавки, папіломи, мозолі, екзема, лишай, дерматити, екземи, псоріаз |
| Маклеї трава – <i>Macleayae herba</i> Маклея серцеподібна – <i>Macleaya cordata</i> (Willd.) R. Br., | Алкалоїди до 1,5% (хелеритрин, сангвінарин, протопін, берберин, криптопін, | Сангвіритрин Настій, настойка | Антимікробна, протизапальна | Інфекційно–запальні захворювання шкіри та слизових оболонок Стоматологія: пародонтоз, пародонти, стоматит, |

| | | | | |
|---|---|---|---|--|
| Маклея дрібноплода – <i>Macleaya microcarpa</i> (Maxim.) Fedde. Макові – <i>Papaveraceae</i> | | | | гінгівіт Захворювання ЛОР– органів: отит, Шкіра: рани, виразки, інфіковані опіки, піодермія, Гінекологія: кольпіт, ерозія шийки матки, ендоцервіцит, вагініт |
| Барбарису корені – <i>Berberidis radices</i> <i>Барбарису кора коренів</i> – Барбарису листя – <i>Berberidis folia</i> Барбарис звичайний – <i>Berberis vulgaris</i> L. Барбарисові – <i>Berberidaceae</i> . | Алкалоїди корені до 15%, листя до 3% (берберин, бербамін, ятроризин, колумбанін, оксиберберин, палматин, берберубін, магнофлорин, оксіацетин) | Берберину сульфат Настойка листя (1:5) Збір за прописом Здренко М.Н. | Жовчогінна, Утеротонічна, кровоспинна, гіпотензивна, Збільшує амплітуду серцевих скорочень | ШКТ: холецистит, дискінезія жовчовивідних шляхів Гінекологія: гіпотонія матки, післяпологові кровотечі, ССС: гіпертонія, брадикардія |
| Рутки лікарської трава *– <i>Fumariae herba</i> Рутка лікарська – <i>Fumaria officinalis</i> L., Макові – <i>Papaveraceae</i> | Алкалоїди (протопін, сангвінарин, крипто пін, криптокавін, криптокарпін), органі чні кислоти (фумарова,кофейна, хлорогенова,бурштин ова, гліколева,яблучна) | Гепабене Лів 52, Фумарта | Жовчогінна Спазмолітична | ШКТ: холецистит, гепатит, дискінезія жовчовивідних шляхів |
| Гідрастису канадського кореневища *– | Алкалоїди до 3% (гідрастин, канадин, | Рідкий екстракт гідрастину г/х | Ранозагоювальна, протизапальна | |

| | | | | |
|---|--|--|--|--|
| <i>Hydrastidis rhizomata</i> Гідрастис канадський – <i>Hydrastis canadensis</i> L. Жовтецеві – <i>Ranunculaceae</i> | берберин, кандалін, пальматин, ятроризин, колумбамін) | | | |
| Стефанії гладенької бульби з коренями – <i>Stephaniae glabrae</i> <i>tubera cum radicibus</i> Стефанія гладенька – <i>Stephania glabra</i> (Roxb.) Miers. Меніспермові – <i>Menispermaceae</i> | Алкалоїди до 8% (гіндарин, стефаглабрин, циклеанін, стефанін, ротундин) | Гіндарину г/х, Стефаглабрину сульфат | Транквілізуюча, седативна, гіпотензивна антихолінестераз на | ЦНС: міастенія, міопатія, боковий атрофуючий склероз, парез лицьового нерву, укуси змій |
| Іпекакуани корені *– <i>Ipecacuanhae radices</i> Іпекакуана звичайна – <i>Cephaelis ipecacuanha</i> Willd. (<i>Carapichea ipecacuanha</i> (B rot.) L.Andersson = <i>Carapichea acuminata</i> Karsten) Маренові – <i>Rubiaceae</i> | Алкалоїди до 3% (еметин, цефалеїн, криптопін, психотрин, іпекакуанін), сапоніни до 2% | Іпекакуани екстракт рідкий, стандартизований *- <i>Ipecacuanhae extractum</i> <i>fluidum normatum</i> Іпекакуани настойка стандартизована- <i>Ipecacuanhae tinctura</i> <i>normata</i> Настій (1:400) порошок, Еметину г/х | Відхаркувальна в малих дозах, блювотна у великих, Антипротозойна | ВДШ: синусит, риніт, бронхіт, ларингіт, трахеїт Амебна дизентерія |
| Кураре – <i>Curare</i> Тубо–кураре – екстракт кори <i>Chondodendron</i> <i>tomentosum</i> Ruiz & Pav. (<i>Menispermaceae</i>). Пот–кураре (горщиківий– | Тубокурарин Алоферин, токсиферин Протокурарин, протокурин, протокуд рин | Тубокурарину г/х | Міорелаксуюча, гангліоблокуюча | Хірургічні маніпуляції, інкубація, глибокий наркоз, міастенія, правець |

| | | | | |
|---|--|--|--|--|
| кураре) – екстракт кори <i>Strychnos castelnaeana</i> Wedd. (<i>Loganiaceae</i>) Калібас–кураре – екстракт кори <i>Strychnos</i> <i>toxifera</i> Schomb. ex Benth. (<i>Loganiaceae</i>) | | | | |
| Індольні | | | | |
| Пасифлори трава *– <i>Passiflorae herba</i> Пасифлора інкарнатна, страстоцвіт – <i>Passiflora incarnata</i> L. Страстоцвіті – <i>Passifloraceae</i> . | Алкалоїди 0,1% (гарман, гармалін, гармін), флавоноїди (апігенін, лютеолін, вітексин, рутин, оріентир, шафтозид, свертизин, віценін–2, луценін–2), кумарини, сигма стерин, цукри | Пасифлори квіток екстракт сухий *– <i>Passiflorae herbae</i> <i>extractum siccum</i> Персен Ново–пассит, Алора Квайт Біосон Седістрес | Седативна, Снодійна Анксиолітична Спазмолітична | ЦНС: неврастенія, безсоння, клімактеричні порушення |
| Раувольфії корені – <i>Rauwolfiae radices</i> Раувольфія зміїна – <i>Rauwolfia serpentina</i> (L.) Benth. ex Kurz. Кутрові – <i>Apocynaceae</i> | Алкалоїди до 2% (резерпін, ресцинамін, дисерпідин, серпентинін, серпентин, аймаліцин, сарпагін, аймалін), крохмаль | Раунатин Резерпін Адельфан–Езідрекс Норматенс Хомвіотензин | Гіпотензивна, Анти аритмічна, Седативна | ССС: гіпертензія, аритмія |
| Барвінку малого трава – <i>Vincae minoris herba</i> Барвінок малий – | Алкалоїди до 1,5% (вінкамін, вінцин, резерпін, майдин, | Настій, настойка Детоксифіт збір Віноксин МВ | Гіпотензивна Ноотропна Психостимулююч | ССС: гіпертонія, ЦНС: інсульт, порушення мозкового кровообігу, які |

| | | | | |
|---|---|---|--|---|
| <i>Vinca minor</i> L. Кутрові – <i>Aposynaceae</i> | акуміцин, аповінкамін), флавоноїди (робінін), кавова і фумарова кислоти | Равісол н-ка Вінпоцетин (Барвітон, Кавінтон, Нейровін) | а Покращує кровообіг головного мозку | супроводжуються неврологічними і психічними розладами, атеросклероз, шум у вухах, погіршення зору, діабетична ангіопатія, деменція |
| Катарантусу рожевого трава – <i>Catharanthi rosei herba</i> Катарантус рожевий – <i>Catharanthus roseus</i> (L.) G. Don = <i>Vinca rosea</i> L. Кутрові – <i>Aposynaceae</i> | Алкалоїди до 3% (вінкристин, вінбластин, аймаліцин, лохнерин, серпентин) | Вінкрістин (Вінкрістин–тева Вінкрістин–мілі Вінкрістин–Рихтер) Вінорельбін (Навірел) | Протиракова Протиракова антибластомна | Онкологія: гострий лейкоз, нейробластома, лімфосаркома, рак молочної залози, рак легень, меланома, саркома кісток, рак шийки матки, рак сечового міхура |
| Спориння (Ріжки споринні) – <i>Secale cornutum</i> (<i>Cornua secalis cornuti</i>) Спориння пурпурова (маткові ріжки) – <i>Claviceps purpurea</i> (Fr.) Tul. Споринневі – <i>Clavicipitaceae</i> | Алкалоїди (ергометрин, ергоновін, ерготамін, ергокрістин, ергозин, ергокриптин, ергокорнін), пігменти, жирна олія до 35%, вільні аміни, цукри, жовті і червони пігменти | Ергометрину малеат Ерготаміну гідротартрат <i>Напівсинтетичні похідні:</i> Бромокриптин | Утеротонічна Кровоспинна Гіпотензивна Седативна | Гінекологія: зупинка маткових кровотеч, посилення пологової активності |
| | | Ніцерголін –Ніцеріум, | Стимулятор центральных і периферичних дофамінових рецепторів D2, Інгібує секрецію пролактину | Для припинення лактації Гіперпролактиемія Порушення менструального циклу, безпліддя Акромегалія, хвороба Паркінсона |
| | | | | Гострі і хронічні |

| | | | | |
|---|---|--|--|--|
| | | Серміон, Ніцеромакс | | порушення мозкового кровообігу, головний біль, гіпертонія, |
| Чилібухи насіння – <i>Strychni semina</i> Чилібуха, блювотний горіх – <i>Strychnos nux vomica</i> L. Логанієві – <i>Loganiaceae</i> | Алкалоїди до 5% (стрихнін, бруцин, колубрин, протострихнін, ізострихнін), жирна олія, кислота хлорогенова | Настойка Стрихніну нітрат | Збуджує ЦНС | ЦНС: астенія Антидот при отруєнні барбітуратами |
| Йохімбе кора – <i>Yohimbehe cortex</i> Йохімбе – <i>Pausinystalia yohimbe</i> (K. Schumann), Маренові – <i>Rubiaceae</i> | Алкалоїди до 6% (йохімбін, ізойохімбін, дигідройохімбін, йохімбінін, йохімбенін), дубильні речовини | Йохімбіну г/х, Йохімбе форте, Йохімбекс–гармонія | Афродизіак, Стимулює виділення лубриканта, Гіпотензивний | Імпотенція, зниження лібідо (у чоловіків і жінок), розлади ерекції, |
| Пуринові алкалоїди | | | | |
| Кави насіння – <i>Coffeae semina</i> Кавове дерево аравійське – <i>Coffea arabica</i> L. Маренові – <i>Rubiaceae</i> | Алкалоїди до 2% (кофеїн, теобромін, теофілін), хлорогенова кислота до 5%, дубильні речовини до 5%, жирна олія до 13%, ефірна олія | Кофеїн Пейона р–н д/ін Озелар р–н д/ін Кофеїн–бензоат натрію р–н д/ін., табл. | Психостимулююча Аналептична Гіпертензивна Сечогінна | Пригнічення функцій ЦНС та ССС: апное у недоношених дітей гіпотонія, пригнічення дихання, спазм судин головного мозку, головний біль, сонливість, розумова та фізична перевтома, |
| Коли насіння *– <i>Colae semina (Nux Colae)</i> Кола блискуча – <i>Cola nitida</i> (Vent.)Schott et | Алкалоїди (кофеїн до 2,5%, теобромін), дубильні речовини, білки, ферменти | Кофальгін Комбіновані анальгетики– антипіретики: | | |

| | | | | |
|--|---|---|--|--|
| Endl. Кола загострена – <i>Cola acuminata</i> (Vent.) Schott et Endl. Стеркулієві – <i>Sterculiaceae</i> | | Копацил Цитрамон Цитропак Аскофен Аскопар | | |
| Гуарани паста *– <i>Guarana pasta</i> (<i>Paullinia seminum pasta</i>) Паулінія купана, гуарана – <i>Paullinia cupana</i> Kunth. Сапіндові – <i>Sapindaceae</i> | Алкалоїди (кофеїн до 6%, теобромін, теофілін), катехін, вуглеводи, крохмаль, білок | Фармадол Солпадеїн актив Седалгін Номігрін Таміпул Флюколд –N Грипфлю Грипостад Комбігрин | | |
| Мате листя – <i>Mate folium</i> Падуб парагвайський - <i>Plex paraguayensis</i> A.St.-Hil Падубові - <i>Aquifoliaceae</i> | Алкалоїди (кофеїн, теобромін, теофілін), неохлорогенова, хлорогенова, урсолова, ізовалеріанова кислоти, слоли | Настій | Тонізуюча Психостимулююча | Тонізуючий напій |
| Шоколад – <i>Theobroma pasta</i> Какао насіння – <i>Cacao semina</i> Шоколадне дерево – <i>Theobroma cacao</i> L. Стеркулієві – <i>Sterculiaceae</i> | Алкалоїди (теобромін, кофеїн, теофілін), жирна олія, епікатехін, поліфенольні сполуки, флавоноїди | D–AL прик–тест діагностичний Теофедрин IC Теотард Теопек Неофілін Еуфілін–Н 200 | Психостимулююча діуретична Бронхолітична | Діагностика алергії на шоколад ДС: Бронхіальна астма, хронічний обструктивний бронхіт, |
| <i>Псевдоалкалоїди</i> | | | | |

| | | | | |
|--|---|---|---|--|
| <p>Глечиків жовтих кореневища – <i>Nupharis lutei rhizomata</i> Глечики жовті – <i>Nuphar luteum (L.) Smith.</i> Лататтеві – <i>Nymphaeaceae</i></p> | <p>Сесквітерпенові алкалоїди нуфаринини до 0,5% (нуфлеїн, нуфаридин, нуфамін, тіобінуфаридин, нуфарин, дезоксинуфаридин), крохмаль до 20%, стерини, дубильні речовини до 2,5%</p> | <p>Відвар Збір за прописом Здренко М.Н.</p> | <p>Процистоцидна, антимікробна, протигрибкова, контрацептивна (сперміцидна) протиракова</p> | <p>Трихомонадний кольпіт, контрацептив Профілактика і лікування онкологічних захворювань</p> |
| <p>Аконіту джунгарського трава свіжа – <i>Aconiti soongoricis herba recens</i> Аконіту білоустого трава <i>Aconiti leucostomi herba</i> Аконіт джунгарський – <i>Aconitum soongoricum L.</i>, Аконіт білоустий – <i>Aconitum leucostomum</i> Worosch. Жовтецеві – <i>Ranunculaceae</i></p> | <p>Дитерпенові алкалоїди (аконіти, зонгорин, аетилзонгорин) А. білоустий (лапаконітин, лапаконідин, мезаконітин, аксин), дубильні речовини, сапоніни, кумарини</p> | <p>Настойка</p> | <p>Протизапальна Аналгетична</p> | <p>Невралгія, ішіас, радикуліт, ревматизм</p> |

| | | | | |
|--|--|--|---|--|
| <p>Дельфінію трава – <i>Delphinii herba</i> Дельфініум високий – <i>Delphinium elatum</i> L., д. сітчастоплодий – <i>D. dictyocarpum</i> DC., д. сплутаний – <i>D. confusum</i> M. Pop. Жовтецеві – <i>Ranunculaceae</i></p> | <p>Дитерпенові алкалоїди Д. високий (дельфінін, елатин) Д. сітчастоплодий (ельделін, метиллікаконітин, кондельфін) Д. сплутаний (кондельфін)</p> | <p>Меліктин Кондельфін</p> | <p>Міорелаксуюча</p> | <p>Невралгія, радикуліт, ревматизм</p> |
| <p>Тиса листя – <i>Taxi folia</i> Тиса кора – <i>Taxi cortex</i> Тис ягідний – <i>Taxus baccata</i> L. Тисові – <i>Taxaceae</i></p> | <p>Дитерпенові алкалоїди (таксол)</p> | <p>Паклітаксел р–н д/інф. (Мітотакс Неотаксел Паклівіста Паклімедак Паклітеро Паклихоп) Доцетаксел (Таксотер Доцетактин)</p> | <p>Протиракова Антилейкемічна (впливає на мітоз ракових клітин)</p> | <p><i>Онкологія</i>: рак яєчників, молочної залози, легень, передміхурової залози, аденокарцинома шлунка, голови та шиї,</p> |
| <p>Пасльону дольчастого трава – <i>Solani laciniati herba</i> Пасльон дольчастий – <i>Solanum laciniatum</i> Ait. Пасльонові – <i>Solanaceae</i></p> | <p>Стероїдні алкалоїди (соласонін, соламаргін)</p> | <p>Джерело для одержання напівсинтетичних гормональних препаратів – прогестерону та кортизону</p> | | |
| <p>Чемериці кореневища з коренями – <i>Veratri rhizomata cum radicibus</i></p> | <p>Стероїдні алкалоїди (йервін, вератрамін, гермін, протоверин,</p> | <p>Чемерична вода</p> | <p>Протипаразитарна</p> | <p><i>Шкіра</i>: короста, демодекоз, педикульоз волосяної частини голови та лобка</p> |

| | | | | |
|---|------------|--|--|--|
| Чемериця Лобелієва – <i>Veratrum lobelianum</i> Bernh. Мелантієві – <i>Melantiaceae</i> | вєрацевін) | | | |
|---|------------|--|--|--|

СИРОВИНА ТА ПРОДУКТИ ТВАРИННОГО ПОХОДЖЕННЯ

| Назва продукту | Хімічний склад | Препарати | Фармакологічна дія | Показання |
|--|--|--|--|--|
| Мед *– <i>Mel depuratum</i> Бджола медоносна – <i>Apis mellifera</i> L. Бджолині – <i>Apidae</i> | Цукри до 80% (глюкоза, фруктоза, левульоза, мальтоза, сахароза), вітаміни В, Е, С, органічні кислоти (яблучна, винна, малочна, лимонна), ферменти, ефірна олія, флавоноїди | Прополекс льодяники Пастилки, Броцевін сироп | Джерело енергії, імуностимулююча, седативна, протизапальна, антимікробна | Дієтичне харчування, знесилення після хвороби, анемія, ГРВЗ, цукровий діабет зовнішньо – антисептична |
| Віск бджолиний* – <i>Cera</i> | Естер мелісілового спирту зпальмітиноювою кислотою до 80%, вільні жирні кислоти і спирти, насичені вуглеводні (гептакозан, пентакозан); каротиноїди, прополіс, пилки | Віск натуральний (жовтий) – <i>Cera flava</i> Віск білий – <i>Cera alba</i> | Репаративна, бактерицидна | Загущувач, стабілізатор, глазуруючий агент Компонет мазей, пластирів, паст, помад Опіки, виразки, рани |
| Апілак або маточне молочко – <i>Apilacum</i> | Білки до 20% (альбуміни, глобуліни) вуглеводи до 20% (глюкоза, фруктоза), ліпіди до 6% (стерини, фосфоліпіди, жирні кислоти), вітаміни В ₁ , В ₂ , В ₃ , В ₅ , В ₆ , В ₇ , В ₁₂ , В ₁₅ , Е, А, D, С), гормони (тестостерон, естрадіол, | Апілак таблетки, Апілак гріндекс мазь, | Анаболічна, лактогонна, загальнозміцнююча, імуностимулююча, | Порушення лактації, Гіпотрофія, анорексія Гіпотензія, неврози, |

| Назва продукту | Хімічний склад | Препарати | Фармакологічна дія | Показання |
|---|---|---|--|--|
| | прогестерон), ферменти (амілаза, глюкооксидаза, холінестераза) | | | |
| Квітковий пилок (обніжжя бджолине) – <i>Apis pollen</i> | фітостероли, флавоноїди, поліфеноли, ферменти (каталаза, амілаза, інвертаза), органічні кислоти, нуклеопротейди, білкові речовини до 30% (альбуміни, глобуліни), мінеральні речовини | Вазавитал | Загальнозміцнююча, імуномодельююча, анаболічна | Порушення уваги, пам'яті, мислення, Хвороба Альцгеймера, відновлення після інсульту, важких хвороб |
| Перга – <i>Perga</i> | Цукри до 35%, білки 30%, амінокислоти, вітаміни (С, В ₁ , В ₂ , В ₆ , Р, А, Е і D), ферменти (амілаза, інвертаза, пепсин, ліпаза), органічні кислоти, жири та жироподібні речовини | Апіпрост Вазавітал Нейро | Антитоксична, анаболічна, антибіотична | Кахексія, ендокринні захворювання, що супроводжуються втратою маси тіла, порушення роботи ШКТ, порушення мозкового кровообігу |
| Прополіс* – <i>Propolis</i> | Фенольні сполуки до 58% (естери кофейної і ферулової кислот), бджолиний віск 24%, флавоноїди до 6% (піноцембрин, пінохризин, пінобаксин, хризин, галангін), терпени, ліпіди 8%, | Настойка прополісу, Прополіс супп., Апіпрост капс., Пропосол спрей, Проалор, Прополекс льод. Льодас для горла ВіоВіотіс табл.. | Антибактеріальна, протівірусна, анестезуюча, протигрибкова, протизапальна, репаративна | Гострий і хронічний простатит Захворювання ВДШ і (ларингіт, фарингіт, тонзиліт, гингивит, ангіна), ротової порожнини (стоматит, зубний біль, пародонтоз) <i>Шкіра</i> : виразки, |

| Назва продукту | Хімічний склад | Препарати | Фармакологічна дія | Показання |
|---|---|---|---|--|
| | органічні кислоти, вітаміни (С, В ₁ , В ₂ , В ₃ , В ₅ , Е), | Вундехіл мазь Чоловіче здоров'я свічки | | фурункульоз, акне |
| Бджолина отрута – <i>Apitoxinum</i> | Пептиди до 70% (мелітин, апамін, мінімін, секапін, дофамін, гістамін, норадреналін), ферменти (фосфоліпаза А ₂ , гіалуронідаза до 20%), амінокислоти, кислоти, | Апізартрон | Гангліоблокуюча, анестезуюча, гемолітична, протизапальна, спазмолітична | Ревматизм, поліартрит, міозити, ішіаз, люмбаго, радикуліт, невралгії, мігрень, трофічні виразки |
| Зміїна отрута – <i>Serpens venenum</i> Гадюка звичайна – <i>Vipera berus L.</i> Гюрза – <i>Vipera lebetina L.</i> Гадюкові – <i>Viperidae</i> Кобра середньоазіатська – <i>Naja oxiana Eichw.</i> Аспідові – <i>Elapidae</i> | <i>Токсини:</i> віперотоксин, кобротоксин, кротоксин <i>Ферменти:</i> гіалуронідаза, фосфоліпаза А ₂ , фосфоестераза, ДНКаза, АТФаза, нуклеотид-пірофосфатази, ацетилхолінестераза, лужна фосфатаза, протеази | Віпратокс, Випросал В | Нейротоксична, гематотоксична, гангліоблокуюча | Радикуліт, ішіас, ревматизм, артрит, невралгії, поліартрит, міозити |
| П'явка медична – <i>Hirudo medicinalis L.</i> Кільчасті черви – <i>Annelida</i> | <i>Поліпептиди:</i> гірудин, бделіни, егліни, <i>Ферменти:</i> гіалуронідаза, | Гірудотерапія | Спазмолітична, антитромботична, протизапальна, знеболююча | Тромбофлебіт, ІХС, геморой, синці і забої, артеріальна гіпертензія, інфаркт, інсульт, простатит, гінекологічні |

| Назва продукту | Хімічний склад | Препарати | Фармакологічна дія | Показання |
|---|--|---------------------------|---|---|
| | колагеназа, дестабілаза | | | захворювання, цукровий діабет |
| Панти – <i>Cornibus arboreis</i> Марал – <i>Cervus elaphus sibiricus</i> Sev. Ізюбр – <i>Cervus elaphus xanthopygus</i> Milne-Edwards Плямистий олень – <i>Cervus nippon hortulorum</i> S.W.. | Лецитин, спермін, фосфатиди, холестерол, естери холестеролу, амінокислоти (гліцин, пролін, кислота глутамінова) | Пантокрин | Імуностимулююча, тонізуюча, адаптогенна | Перевтома, астенія, нервова та фізичне виснаження, зниження імунітету, сексуальні розлади (імпотенція, зниження лібідо) |
| Бодяга – <i>Spongilla</i> Бодяга річкова – <i>Ephydatia fliviatilis</i> Lieberkuhn Бодяга озерна – <i>Spongilla lacustris</i> Carter. Бодягові – <i>Spongillidae</i> | Скелет бодяги складається з сітки голок силіцію діоксиду, пов'язаних між собою органічною речовиною – спонгіном | Бодяги порошок | Подразнююча, антисеборейна | Гематоми, набряки, інфільтрати, акне, себорея |
| Мумійо – <i>Mumijo</i> , <i>Mumjo</i> , <i>Saladjd</i> | Аміно- та жирні кислоти, (олеїнова, петрозелінова, лінолева, ліноленова), фосфоліпіди, органічні кислоти (гіпурова, бензойна, адипінова, бурштинова, лимонна, щавлева, уснінова), ефірна олія, смоли, стероїди, алкалоїди, | Мумійо табл., Мумійо супп | Репаративна, адаптогенна, протизапальна, антибактеріальна, детоксикаційна | Остеопороз, переломи кісток, виразкова хвороба шлунку і 12 палої кишки, гастрит, трофічні виразки, опіки, |

| Назва продукту | Хімічний склад | Препарати | Фармакологічна дія | Показання |
|--|---|---|---|---|
| | ферменти, хлорофіл, дубильні речовини, кумарини, каротиноїди, флавоноїди, вітаміни В ₁ , В ₂ , В ₃ , В ₆ , В ₁₂ , С, Е | | | |
| Жовч медична консервована – <i>Chole medicata conservata</i> | <i>Жовчні кислоти</i> : холева, дезоксихолева, урсодезоксихолева, глікохолева, таурохолева; холестерин, лецитин, білірубін, | Алохол, Урсосан, Урсолізин, Урсолів, Урсофальк, Урсомакс, Укрлів, Урсоност, Урсохол, ПМС-Урсодіол, Холудексан, Грінтерол, Прогепар, Гепадиф, Сірепар, Ербісол | Жовчогінна, репаративна, знеболювальна, протизапальна | Внутрішньо – холецистит, резекція жовчного міхура, цироз печінки, жирова дистрофія, Зовнішньо – артроз, артрит, бурсит, радикуліт, п'яткові «шпори», забої, розтягнення |
| Шелак – <i>Schellacum</i> Лаковий червець – <i>Laccifer (Lachardia) lacca Kerr</i> Псевдощитівки – <i>Coccidae</i> | віск 6%, смола 70–85%: суміш сесквітерпенових аліфатичних і ароматичних і кислот (кислота шелакова, алевритова), жовтий пігмент – еритролактин, тетрагідрокси-4-метилантрахінон | Шелаку розчин | Допоміжна речовина – фармацевтична глазур | Водовідштовхуюче покриття таблеток, |

ЛІКАРСЬКА РОСЛИННА СИРОВИНА КИТАЙСЬКОЇ ТРАДИЦІЙНОЇ МЕДИЦИНИ, ЯКА ВКЛЮЧЕНА ДО ДФУ 2.0

| Назва ЛРС | Назва ЛР, родини | Діючі речовини | Фармакологічна дія |
|---|--|--|--|
| Гібіска маніокового (абельмоша) віночки – <i>Abelmoschi corolla</i> Хуанг Куї Чу Хуа – 黃蜀葵花 | Абельмош – <i>Abelmoschus manihot</i> (L.) Medic. Мальвові – <i>Malvaceae</i> | Флавоноїди (хібіфолін до 1%, мірицетин та його глікозиди) | Аналгетична Протизапальна |
| Акантопанаксу кора – <i>Acanthopanax gracilistylis</i> <i>cortex</i> У Ця Пі – 五加皮 | Елеутерокок вузловатоквітковий – <i>Eleutherococcus nodiflorus</i> (Dunn) S.Y.Hu) (= <i>Acanthopanax</i> <i>gracilistylus</i> W.W.Smith) Аралієві – <i>Araliaceae</i> | Ефірна олія, лігнани, дубильні речовини, 4- метоксисаліциловий альдегід | Аналгетична Протизапальна Естроген подібна |
| Соломоцвіту двозубого корені – <i>Achyranthis</i> <i>bidentatae radix</i> Хуай Ню Сі – 怀牛膝 | Соломоцвіт двозубий – <i>Achyranthes bidentata</i> Blume. Амарантові – <i>Amaranthaceae</i> | Екдистероїди (екдистерин, інокостерон, рубростерон), алкалоїди, олаанолова кислота, | Діуретична Протизапальна |
| Акебії стебла – <i>Akebiae caulis</i> Му Тунь – 木通 | Акебія трилиста – <i>Akebia trifoliata</i> (Thunb.) Koidz <i>Akebia trifoliata</i> (Thunb.) Koidz. var. <i>australis</i> (Diels) Rehd. Акебія пятилиста – <i>Akebia quinata</i> (Thunb.) Decne. Лардизабалові – <i>Lardizabalaceae</i> | Алкалоїди (аристолохін); актебін (хедерагенін +олеанолова кислота +глюкоза+рамноза), | Протиракова |
| Андрографіса трава – <i>Andrographidis herba</i> Чуань Хінь Ліань – 穿心莲 | Андрографіс волосистий – <i>Andrographis paniculata</i> (Burm.f.) Nees. Акантові – <i>Acanthaceae</i> | Ефірна олія (дитерпенові лактони: андрографолід, диоксифндрографолід, неоандрографолід, | Антибактеріальна Протизапальна |

| Назва ЛРС | Назва ЛР, родини | Діючі речовини | Фармакологічна дія |
|---|---|--|--|
| | | андрографізид, андропанозид) | |
| Анемарени асфodelової кореневища – <i>Anemarrhenae asphodeloides rhizomata</i> Чжи Му – 知母 | Анемарена асфodelова – <i>Anemarrhena asphodeloides</i> Bunge Холодкові – <i>Asparagaceae</i> | Стероїдні сапоніни (тимосапонін, тимобіоз, маркогенін, анеморсапонін, асфонін, неогітогенін, сарсасапогенін), ксантони (мангіферин, хімонін), дубильні речовини, слиз | Жарознижуюча Протизапальна Репаративна Антибактеріальна Зволожує шкіру |
| Дудника даурського корені – <i>Angelicae dahuricae radices</i> Бай Ши – 白芷 | Дудник даурський – <i>Angelica dahurica</i> (Hoffm.) Benth. & Hook.f. ex Franch. & Sav. <i>Angelica dahurica</i> (Fisch. Ex Hoffm.) Benth. Et Hook. f. var. <i>formosana</i> (Boiss.) Shan et Yuan Селерові – <i>Apiaceae</i> | Фурукумарини (імператорин 0,08%, ксантотоксин, біангеліцин, біакангелікол, оксипеуцеданін), фталіди, ефірна олія до 0,7%, сигмастерин | Спазмолітична Апетитна |
| Дудника пушистого корені – <i>Angelicae pubescentis radices</i> Ду Хо – 独活 | Дудник пухнастий – <i>Angelica pubescens</i> Maxim. f. <i>biserrata</i> Shan et Yuan Селерові – <i>Apiaceae</i> | Ефірна олія, фурукумарини (остол) | Аналгетична Протизапальна Заспокійлива |
| Дудника китайського корені – <i>Angelicae sinensis radices</i> Данг Гуй – 当归 | Дудник китайський – <i>Angelica sinensis</i> (Oliv.) Diels Селерові – <i>Apiaceae</i> | Ефірна олія (алкілфталіди: лігустилід, ангеліцид; сабінен, карвакрол, о-цимен, сафлор), фенілпропаноїди (ферулова, ванілінова), кумарини (ангенол G, ангелікон, умбеліферон) | Тонізуюча Знеболююча Протисудомна |
| Атрактилодесу ланцетного кореневища – <i>Atractylodis lanceae rhizoma</i> Кань Джу – 苍朮 | Атрактилодес ланцетний – <i>Atractylodes lancea</i> (Thunb.) DC. Атрактилодес китайський – <i>Atractylodes chinensis</i> (DC.) Koidz. | Ефірна олія (сесквітерпеноїди: атрактиноліди I-III, атрактинол; хінесол, β-евдесмол) стерини | Антимікробна апетитна Протиблювотна Гіпоглікемічна |

| Назва ЛРС | Назва ЛР, родини | Діючі речовини | Фармакологічна дія |
|--|---|--|---|
| | Айстрові - <i>Asteraceae</i> | | Заспокійлива |
| Атрактилодесу великокошикового кореневища – <i>Atractylodes macrocephalae rhizoma</i> Бай Шу – 白朮 | Атрактилодес великокошиковий – <i>Atractylodes macrocephala</i> Koidz. Айстрові - <i>Asteraceae</i> | Ефірна олія 9 мл/кг (β-евдесмол, хінесол), бензохінони, стероїдні сполуки, флавоноїди, кумарини | Протизапальна Протиракова Антидепресивна Гепатопротекторна |
| Сосюреї корені – <i>Aucklandiae radix</i> Му Сянь – 木香 | Сосюрея велика (Аукляндія велика) – <i>Saussurea lappa</i> DC. (<i>Aucklandia lappa</i> Decne) Айстрові – <i>Asteraceae</i> | Ефірна олія (аплотаксен, α-іонон, β-селінен, сосюреалактон, костунолід, костусова кислота, костол, α-костен, костуслактон, камфен, феландрен), фітостерини, три терпеновий спирт, алкалоїд сьюсюрин | Спазмолітична Антибактеріальна |
| Беламканди китайської кореневища – <i>Belamcandae chinensis rhizoma</i> Ши Гань – 射干 | Ірис домашній – <i>Belamcanda chinensis</i> (L.) DC. (= <i>Iris domestica</i> Goldblatt & Mabb.) Півникові – <i>Iridaceae</i> | Ізофлавоноїди Беламкандин, шеконін, іридин, | Протизапальна Жарознижуюча Антибактеріальна Противірусна |
| Ласкавцю корені – <i>Vupleuri radices</i> Чай Ху – 柴胡 | Ласкавець китайський – <i>Vupleurum chinense</i> DC. Ласкавець козелецелистий – <i>Vupleurum scorzonerifolium</i> Willd. Селерові – <i>Apiaceae</i> | Тритерпенові сапоніни (сайкосапонеїни а, b, с), ефірна олія(фуран-2-карбальдегід, гептаналь), флавоноїди (кверцетин, ізорамнетин, пуеранін, рутин, нарцисин, евгенин, сайкохром А), лігнани (немерозин, кайерофілін, ізочайхулактон, | Жовчогінна Секретолітична Протизапальна Жарознижуюча |

| Назва ЛРС | Назва ЛР, родини | Діючі речовини | Фармакологічна дія |
|--|---|---|--|
| | | ізокайерофілін), фумарова кислота | |
| Ломиносу Арманда стебла – <i>Clematidis armandii caulis</i> Чуань Му Тонг –川木通 | Ломиніс арманда – <i>Clematis armandii</i> Franch. Ломиніс гірський – <i>Clematis montana</i> Buch. -Ham. Жовтцеві – <i>Ranunculaceae</i> | Тритерпени, тритерпенові глікозиди (α -амирин, β -амірин, фриделін, клемонтанозид А, В, хедерагенін), стероли | Сечогінна Антимікробна |
| Кодонопису корені – <i>Codonopsis radix</i> Данг Шень – 党参 | Кодонописис волосистий – <i>Codonopsis pilosula</i> (Franch.) Nannf. <i>Codonopsis pilosula</i> Nannf. var. <i>modesta</i> (Nannf.) L. T. Shen <i>Codonopsis pilosula</i> subsp. <i>tangshen</i> (Oliv.) D.Y.Hong Дзвоникові – <i>Campanulaceae</i> | Алкалоїди (перлонін, нікотин), тритерпеноїди (тараксерол, фриделін, атрактиленолід II), глікозид тіоглікозид синигрин, таншенозид I, II, III, IV, глюкозид skutelljarina, (E)-2-гексеніл- β -софоразид, гексил- β -софорозид, гексил- β -гентиобиозид | Тонізуюча Адаптогенна |
| Коїкса насіння – <i>Coicis semen</i> Юі Юі Рень – 薏苡仁 | Коїкс звичайний – <i>Coix lachryma-jobi</i> L. var. <i>mayuen</i> (Roman) Stapf. Тонконогові – <i>Poaceae</i> | Коїксол, коїксенолід, полісахариди, белки, жирна олія, вітаміни (B ₁) | Спазмолітична Седативна Жарознижуюча Гіпоглікемічна |
| Коптиса китайського кореневища – <i>Coptidis rhizoma</i> Хуанг Ліань – 黄连 | Коптис китайський – <i>Coptis chinensis</i> Franch., Коптис дельтоподібний – <i>Coptis deltoidea</i> C.Y. Cheng & P.K. <i>Coptis teeta</i> Wall. Жовтцеві – <i>Ranunculaceae</i> | Алкалоїди (берберин 5%) | Адаптогенна Снодійна |
| Рясту кореневища – <i>Corydalis rhizoma</i> | Ряст янхусоу – <i>Corydalis yanhusuo</i> W.T. Wang Руткові – <i>Fumariaceae</i> | Алкалоїди (дигідрокорибульбін, тетрагідропалматин, глауцин, | Знеболююча Протизапальна Седативна |

| Назва ЛРС | Назва ЛР, родини | Діючі речовини | Фармакологічна дія |
|--|--|--|---|
| Янь Ху Шуо – 延胡索 | | палматин, коридалін) | |
| Діоскореї супротивнолистої кореневища – <i>Dioscoreae oppositifoliae rhizoma</i> Шань Яо – 山药 | Діоскореї супротивнолиста – <i>Dioscorea oppositifolia</i> L. Діоскореїні – <i>Dioscoreaceae</i> | Стероїдні сапоніни | Утеротонічна Діуретична Протикашльова |
| Динарії кореневища – <i>Drynariae rhizoma</i> Гу Шуі Бу – 骨碎补 | Динарія – <i>Drynaria fortunei</i> (Kunze) J. Sm. Багатоніжкові – <i>Polypodiaceae</i> | Флавоноїди (нарінгенін, нарінгін, неоеріоцитрин) | Естрогенподібна Остеопротекторна |
| Екліпти трава – <i>Ecliptae herba</i> Мо Хань Ліань – 墨旱莲 | Екліпта лежача – <i>Eclipta prostrata</i> L. Айстрові – <i>Asteraceae</i> | Алкалоїди (нікотин, екліптин), флавоноїди (лютеолін, апігенін), ведделолактони, екліптол, β-амірин | Послаблююча Гепатопротекторна Стимулює ріст волосся |
| Еводії плоди – <i>Evodiae fructus</i> Бу Чу Ю | Еводія рутоплідна – <i>Evodia rutaecarpa var. officinalis</i> (Dode) C.C. Huang Рутові – <i>Rutaceae</i> | Алкалоїди (еводіамін, рутокарпін, еводол, еводен, еводин, евокарпін, вучуїн) стероїдні сполуки, обакунон, жирні кислоти | Протизапальна Аналгетична Спазмолітична Утеротонічна |
| Евкомії кора – <i>Eucommiae cortex</i> Ду Жонг – 杜仲 | Евкомія вязолиста – <i>Eucommia ulmoides</i> Oliv. Евкомієві – <i>Eucommiaceae</i> | Іридоїї (аукубін), хлорогенова, кофейна кислоти, дубильні речовини, гутаперча до 8%, лігнани | Гіпотензивна |
| Ясена китайського кора – <i>Fraxini chinensis cortex</i> Квінь Пі – 秦皮 | Ясен китайський – <i>Fraxinus chinensis subsp. rhynchophylla</i> (Hance) A.E. Murray <i>Fraxinus stylosa</i> Lingelsh. Маслинові – <i>Oleaceae</i> | Кумарини (ескулетин, ескулін), алкалоїди (фраксидин), сапоніни | В'язуча Антикоагулянтна |
| Капського жасмину плоди – <i>Gardeniae fructus</i> | Гарденія жасминоподібна (капський жасмин) – | Глікозиди (геніпозид, гарденін, гені пін, гарденозид, | Протизапальна Жарознижуюча |

| Назва ЛРС | Назва ЛР, родини | Діючі речовини | Фармакологічна дія |
|--|--|--|---|
| Жи Зи – 梔子 | <i>Gardenia jasminoides</i> J.Ellis Маренові – <i>Rubiaceae</i> | гентиобіозид, кроцин), дубильні речовини, ефірна олія, пектин, маніт | |
| Пузанки кореневища – <i>Gastrodiae rhizomata</i> Тянь Ма – 天麻 | Гастодія висока – <i>Gastrodia elata</i> Blume. Зозулинцеві – <i>Orchidaceae</i> | Фенольні сполуки (гастродин, паришин, гідроксибензальдегід, бензиловий спирт), даукостерин | Анальгетична |
| Гаттуїнії трава – <i>Houttuynia herba</i> Юі Ксинь Као – 鱼腥草 | Гаттуїнія серцевидна – <i>Houttuynia cordata</i> Thunb. Саврурові – <i>Saururaceae</i> | Ефірна олія (4-тридеканон, β -пінен), флавоноїди, поліфенольні сполуки, піридінові алкалоїди (апорфін) | Антибактеріальна Адаптогенна |
| Вайди коренені – <i>Isatidis radix</i> Бань Лань Гень – 板蓝根 | Вайда красильна – <i>Isatis tinctoria</i> L. (= <i>Isatis indigotica</i> Fort.) Капустяні – <i>Brassicaceae</i> | Пігменти (Індиготин, індирубін, ізатин), флавоноїди, амінокислоти (аргінін, цистеїн), сапоніни, синігрин | Антибіотична Протизапальна Противірусна |
| Сичуанського любистку корені – <i>Ligustici chuanxiong rhizome</i> | Легустикум полосатий (Любисток сичуанський) – <i>Ligusticum chuanxiong</i> Hort Селерові – <i>Apiaceae</i> | Фталіди (рілігустилід, 3,8-дигідродилігустилід) | Антимікробна Антикоагулянтна |
| Лігустикуму корені і кореневища – <i>Ligustici radix et rhizome</i> Гао бень – 藁本 | Лігустикум катайський – <i>Ligusticum sinense</i> Oliv. Лігустикум ехольський – <i>Ligusticum jeholense</i> (Nakai & Kitag.) Nakai & Kitag. Селерові – <i>Apiaceae</i> | Ефірна олія (фталіди: гаобеннолід А, В, 3-бутилфталід, кнідилід) | Аналгетична Спазмолітична |
| Повою (дерези) плоди – <i>Lucii fructus</i> Гоу Ци Жи – 枸杞子 | Дереза (Годжі) – <i>Lucium barbarum</i> L. Пасльонові – <i>Solanaceae</i> | Флавоноїди (кверцетин, мірицитин, кемпферол, рутин), полісахариди до 8%, | Антиоксидантна Гіполіпідемічна Гипоглікемічна |

| Назва ЛРС | Назва ЛР, родини | Діючі речовини | Фармакологічна дія |
|---|---|--|--|
| | | каротиноїди (зеаксантин, неоксантин, β -каротин, β -криптоксантин) | Загальнозміцнююча Гепатопротекторна Гіпотензивна |
| Вовкогона блискучого трава – <i>Lycopi herba</i> Зі Лань –澤蘭 | Вовконіг блискучий – <i>Lycopus lucidus</i> Turcz. var. <i>hirtus</i> Regel Глухокропивні – <i>Lamiaceae</i> | Похідні гідроксикоричних кислот (літоспермова кислота), глікозиди (лікопін), гіркоти, кавова, гідроксикорична та урсолова кислоти, солі йоду | Антигіпоксична Антизобогенна Антигонадотропна Гіпопролактинемічна |
| Магнолії Біонді бутони – <i>Magnoliae biondii flos immaturus</i> Ксінь Юі – 辛夷 | Магнолія Біонді – <i>Magnolia biondii</i> Pamp. (син. <i>Yulania biondi</i> (Pamp.) D.L.Fu) Магнолія гола – <i>Magnolia denudata</i> Desr Магнолія Шпренгера – <i>Magnolia sprengeri</i> Pamp. Магнолієві – <i>Magnoliaceae</i> | Ефірна олія, лігніни (магнолін, фаргезин, пінорезинол) | Секретолітична Протизапальна |
| Магнолії лікарської кора – <i>Magnoliae officinalis cortex</i> Хоу По – 厚朴 | Магнолія лікарська – <i>Magnolia officinalis</i> Rehd. et Wils. <i>Magnolia officinalis</i> Rehd. et Wils. var. <i>biloba</i> Rehd. et Wils. Магнолієві – <i>Magnoliaceae</i> | Біфенольні неолігнани (магнолол, хонокіол), алкалоїди (магнофлорин, магнокуранін, тембетарин, облонгін, азимілобін) | Антиоксидантна Протизапальна Протипухлинна Протимікробна |
| Магнолії лікарської квітки – <i>Magnoliae officinalis flos</i> Хоу По Хуа – 厚朴花 | Магнолія лікарська – <i>Magnolia officinalis</i> Rehd. et Wils. Магнолієві – <i>Magnoliaceae</i> | | Седативна Анксиолітична |
| Півонії деревовидної кора коренів – <i>Moutan cortex radices</i> Му Дань Пі – 牡丹皮 | Півонія деревовидна – <i>Paeonia × suffruticosa</i> Andrews Півонієві – <i>Paeoniaceae</i> | Монотерпенові глікозиди (пеоніфлорин, оксипеанофлорин, бензоїлпеоніфлорин), пеонол, галова кислота, флавоноїди | Седативна |

| Назва ЛРС | Назва ЛР, родини | Діючі речовини | Фармакологічна дія |
|--|---|---|--|
| | | (лютеолін, апігенін) | |
| Півонії корені білі – <i>Paeoniae radix alba</i> Бай Шао – 白芍 | Півонія молочноквіткова – <i>Paeonia lactiflora</i> Pall. Півонієві – <i>Paeoniaceae</i> | Пеоніфлорин, альбіфлорин, пеонол, метилгалат, галова кислота | Протизапальна Протиракова |
| Півонії корені червоні – <i>Paeoniae radix rubra</i> Чі Шао – 赤芍 | Півонія молочноквіткова – <i>Paeonia lactiflora</i> Pall. Півонія Вічі – <i>Paeonia veitchii</i> Lynch Півонієві – <i>Paeoniaceae</i> | Пеоніфлорин | Протизапальна Протиракова |
| Офіопогону японського бульби – <i>Ophiopogonis radix</i> Май Донг – 麦冬 | Офіопогон японський – <i>Ophiopogon japonicus</i> (Thunb.) Ker Gawl. Холодкові – <i>Asparagaceae</i> | Стероїдні сапоніни (офіопогоніни, рускогенін, метилофіопогонін А), тритерпенові глікозиди, ізофлавоноїди, полісахариди, вуглеводи | Відхаркувальна Вазоконстрикторна Імуностимулююча |
| Гірчака красильного листя – <i>Persicariae tinctoriae folium</i> Ляо Да Квінь Ге – 蓼大青叶 | Гірчак красильний – <i>Polygonum tinctoria</i> Ait. Гречкові – <i>Polygonaceae</i> | Алкалоїди (індирубін, бісіндиготин, нікотифлорин), кемпферол, | Антиоксидантна Протиракова Антибактеріальна Протизапальна |
| Платикодону корені – <i>Platycodonis radix</i> Цзе Ген – 桔梗 | Платикодон великоквітковий – <i>Platycodon grandiflorum</i> (Jacq.) A. DC. Дзвоникові – <i>Campanulaceae</i> | Тритерпенові сапоніни (платикодини А, С, D ₁ , D ₂ , полігалацини, платикодигенін, і його глікозиди), полісахариди, ситостероли, бетулін | Тонізуюча Сечогінна |
| Гірчака гостролистого кореневища та корені – <i>Polygoni cuspidate rhizome et</i> | Гірчак гостролистий – <i>Polygonum cuspidatum</i> Siebold & Zucc. | Епікатехін, ресвератрол, емодин, | Антибактеріальна В'язуча Протизапальна |

| Назва ЛРС | Назва ЛР, родини | Діючі речовини | Фармакологічна дія |
|--|--|--|---|
| <i>radix</i> | Гречкові – <i>Polygonaceae</i> | | |
| Гірчака багатоквіткового корені – <i>Polygoni multiflori radix</i> Жи Хе Шу Ву – 制何首乌 | Гірчак багатоквітковий – <i>Polygonum multiflorum</i> Thunb. Гречкові – <i>Polygonaceae</i> | Поліфеноли (стильбени), антрахінони (емодин, хризофанол, хризофанол-артрон), алкалоїди, флавоноїди (кемпферол, катехіни), дубильні речовини, полігонова кислота, крохмаль | Протиракова Антиоксидантна Антибактеріальна Гіполіпідемічна Імуномодельюча Гепатопротекторна |
| Гірчака східного плоди – <i>Polygoni orientalis fructus</i> Шуй Хонг Хуа Зи – 水红花子 | Гірчак східний – <i>Polygonum orientale</i> L. Гречкові – <i>Polygonaceae</i> | Флавоноїди (таксифолін, кверцетин, рутин, орієнтин, ізоорієнтин, орієнтозид), алкалоїди, стероїди, дубильні речовини, органічні кислоти (хлорогенова, кофейна, галова, яблучна) | Гемо статична Ангіопротекторна Гіпотензивна Антибактеріальна |
| Порія – <i>Poria</i> Фу Лінг – 茯苓 | Порія кокосоподібна – <i>Wolfiporia extensa</i> (Peck) Ginns (син. <i>Poria cocos</i> (Schw.) Wolf; <i>Wolfiporia cocos</i> (F.A. Wolf) Ryvarden & Gilb.). Поліпорові – <i>Polyporaceae</i> | Тетрацикличні тритерпенові кислоти (ебуриколова, пахімова), полісахариди (пахіман), фітостерини (ергостерол, холін), ферменти (ліпаза, протеаза) | Секретолітична Діуретична Протиракова |
| Суховершків звичайних супліддя-колоски – <i>Prunella spica</i> Ксі Ку Као – 夏枯草 | Суховершки звичайні – <i>Prunella vulgaris</i> L. Глухокрапивні – <i>Lamiaceae</i> | Тритерпенові сапоніни (прунелозиди А, β-амірин, олеанолова, урсолова, бетулінова кислоти), флавоноїди (кверцетин, кемпферол, рутин, ізокверцитрин, гіперон, гіперозид, лютеолін, | Гемостатична Ранозагоювальна Протизапальна Антимікробна Жарознижуюча Відхаркувальна Тонізуюча |

| Назва ЛРС | Назва ЛР, родини | Діючі речовини | Фармакологічна дія |
|---|---|--|---|
| | | гомоорієнтин, пеларгонідин, ціанідин, дельфінідин), кумарини (умбеліферон, ескулетин, скополетин), фенолкарбонові кислоти та їх похідні (кофейна, хлорогенова, розмаринова, ферулова), стерини | |
| Пуерарії лопатевої корені <i>Puerariae lobatae radix</i> Ге Гень – 葛根 | Пуерарія лопатева – <i>Pueraria lobata</i> (Willd.) Ohwi Бобові – <i>Fabaceae</i> | Флавоноїди (пуерарин, даїдзин, геністеїн, формонетин, пуерарол, гіперозид, текторидин, текторигенін), бегенова та лігноцерінова кислота | Гіпотензивна Протиракова Лікування алкогольної залежності |
| Пуерарії Томсона корені – <i>Puerariae thomsonii radix</i> Фень Ге – 粉葛 | Пуерарія Томсона – <i>Pueraria thomsonii</i> Benth. Бобові – <i>Fabaceae</i> | | |
| Реманії корені – <i>Rehmanniae radix</i> Шу Ді Хуанг – 熟地黄 | Реманія клейка – <i>Rehmannia glutinosa</i> Libosch. Подорожникові – <i>Plantaginaceae</i> | Іридоїди (каталпол, леонурид, аукубі, реманніозиди А, В, С, D, ремаглютин А, D, глютинозид, джиоглютин А, В, С, джиоглютолід, джиофуран, ремапікрогенін) | Гіпоглікемічна Нейропротекторна |
| Шавлії червонокореневищної корені та кореневища – <i>Salviae miltiorrhizae radix</i> Дань Шень – 丹参 | Шавлія червонокореневищна – <i>Salvia miltiorrhiza</i> Vge. Глухокропивні – <i>Lamiaceae</i> | Сальвіанолова кислота, таншинон I, таншинон ІІА, дигідротаншинон, | Антикоагулянтна |
| Серпію увінчаного трава – <i>Serratulae coronatae herba</i> | Серпій увінчаний – <i>Serratula coronata</i> L. Айстрові – <i>Asteraceae</i> | Екдистерони (не менше 5%), алкалоїди | В'язуча Протизапальна Жарознижуюча |

| Назва ЛРС | Назва ЛР, родини | Діючі речовини | Фармакологічна дія |
|--|--|--|---|
| | | | Жовчогінна Протиблювотна Седативна |
| Синоменію стебла – <i>Sinomenii caulis</i> Квінг Фенг Тенг –青风藤 | Синоменій – <i>Sinomenium acutum</i> (Thunb.) Rehd. et Wils. (= <i>Sinomenium acutum</i> (Thunb.) Rehd. et Wils. var. <i>cinereum</i> Rehd. Et Wils) Меніспермові – <i>Menispermaceae</i> | Алкалоїди (синоменін, синоакутин, дисиноменін, етилсиноменін, синактин, акутумін, акутумідин, тудуранін, магнофлорин, стеферин) | Протизапальна Спазмолітична |
| Софори жовтіючої корені – <i>Sophorae flavescens radix</i> Ку Шень –苦参 | Софора жовтіюча – <i>Sophora flavescens</i> Ait. Бобові – <i>Fabaceae</i> | Алкалоїди (алломатрин, анагірин, баптифлорин, 7,8- дигідрософорамін, ізоматрин, матрин, оксиматрин, цитизин, софокарпін, софора мін,софоранол), тритерпенові сапоніни (соя сапонін I), флавоноїди (софорафлавонозиди I, II, III, біозанин А, ізокурарінол, ізоангідроікаритин, ксантогумол, курарідин, курарінол, кушенін, кушеноли А, В, С, D, I, К, L, маакіанін, неокурарінол, норкурарінол, формононетин) | Апетитна Глистогінна Сечогінна |
| Стефанії чотиритичинкової корені – <i>Stephaniae tetrandrae</i> <i>radix</i> Фань Гжи –防己 | Стефанія чотиритичинкова – <i>Stephania tetrandra</i> S. Moore Меніспермові – <i>Menispermaceae</i> | Алкалоїди (тетрандрин, фанхінолін) | Цитотоксична Знеболююча Протизапальна Антибактеріальна |

| Назва ЛРС | Назва ЛР, родини | Діючі речовини | Фармакологічна дія |
|---|---|---|---|
| | | | Гіпотензивна Протипухлинна |
| Рогозу пилок – <i>Typhae pollen</i> Пу Хуанг –蒲黃 | Рогоз вузьколистий – <i>Typha angustifolia</i> L. Рогоз східний – <i>Typha orientalis</i> Presl Рогозові – <i>Typhaceae</i> | Флавоноїди (тифанеозид, ізорамнетин, кверцетин, кемпферол, ізорамнетин, нарінгенін), жирна та ефірна олія, амінокислоти | Утеротонічна Гіпотензивна Гемостатична |
| Ункарії стебла із шипами – <i>Uncariae rhynchophyllae</i> <i>ramulus cum uncis</i> Гу Тенг –钩藤 | Ункарія (Кошачий киготь) – <i>Uncaria rhynchophylla</i> (Miq.) Miq. ex Havil Ункарія великолиста – <i>Uncaria macrophylla</i> Wall. Ункарія щетиниста – <i>Uncaria hirsuta</i> Havil. Ункарія китайська – <i>Uncaria sinensis</i> (Oliv.) <i>Uncaria sessilifructus</i> Roxb. Маренові – <i>Rubiaceae</i> | Проантоцианидин В2 алкалоїди | Протизапальна Протиракова Імуномодельюча |
| Зантоксилума Бунге перикарпії – <i>Zanthoxyli</i> <i>bungeani pericarpium</i> Хуа Цзяо –花椒 | Зантоксилум Бунге (сичуанський перець) – <i>Zanthoxylum bungeanum</i> Maxim. Рутові – <i>Rutaceae</i> | Ефірна олія (гераніол, лімонен), куміновий спирт, органічні кислоти | Антибактеріальна Протигрибкова Антигельмінтна Місцевоанестезуюча |

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Державна Фармакопея України : в 3 т. / Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів». - 2-е вид. – Харків: Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2014. - Т. 1. - 1128 с.
2. Державна Фармакопея України : в 3 т. / Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів». – 2-е вид. – Харків: Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2014. – Т. 2. – 724 с
3. Державна Фармакопея України : в 3 т. / Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів». – 2-е вид. – Харків: Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2014. – Т. 3. – 732 с.
4. Державна Фармакопея України / Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів». – 2-е вид. – Доповнення 1. – Харків: Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2016. – 360 с.
5. Державна Фармакопея України / Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів». – 2-е вид. – Доповнення 2. – Харків: Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2018. – 336 с.
6. Державна Фармакопея України / Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів». – 2-е вид. – Доповнення 3. – Харків: Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2018. – 416 с.
7. Державна Фармакопея України / Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів». – 2-е вид. – Доповнення 4. – Харків: Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2020. – 600 с
8. Державна Фармакопея України / Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів». – 2-е вид. – Доповнення 5. – Харків: Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2021. – 424 с.

9. Практикум з ідентифікації лікарської рослинної сировини : навч. посіб. / [В.М. Ковальов, С.М. Марчишин, О.П. Хворост та ін.] ; за ред. В.М. Ковальова, С.М. Марчишин. - Тернопіль : ТДМУ, 2014. – 264 с.
10. Фармакогнозія: базовий підруч. для студ. вищ. фармац. навч. закл. (фармац. фтів) IV рівня акредитації / В.С. Кисличенко, І.О. Журавель, С.М. Марчишин та ін.; за ред. В.С. Кисличенко. – Харків : НФаУ : Золоті сторінки, 2015. – 736 с.
11. Методика підготовки та проведення лабораторних занять з фармакогнозії / В. С. Кисличенко, С. М. Марчишин, З. І. Омельченко та ін. ; за ред.: В. С. Кисличенко, С. В. Огарь. – Тернопіль : ТДМУ "Укрмедкнига", 2016. – Т. 1. – 396 с.
12. Методика підготовки та проведення лабораторних занять з фармакогнозії / В. С. Кисличенко, С. М. Марчишин, З. І. Омельченко та ін. ; за ред.: В. С. Кисличенко, С. В. Огарь. – Тернопіль : ТДМУ "Укрмедкнига", 2020. – Т. 2. – 304 с.
13. Лекарственное сырье растительного и животного происхождения. Фармакогнозия: учебное пособие / под ред. Г.П. Яковлева. – СПб.: СпецЛит, 2006. – 845 с.
14. Лекарственное растительное сырье. Фармакогнозия: учебное пособие / под ред. Г.П. Яковлева и К.Ф. Блиновой. – СПб.: СпецЛит, 2004. – 765 с.
15. Ковальов В.М., Павлій О.І., Ісакова Т.І. Фармакогнозія з основами біохімії рослин / За ред. проф. В.М. Ковальова. – Харків: Прапор, вид-во НФаУ, 2000.-704 с.
16. Коновалова О.Ю., Мітченко Ф.А., Шураєва Т.К. Біологічно активні речовини лікарських рослин: навчальний посібник з фармакогнозії. – К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2008. – 352 с.
17. Серєда П.І., Максютіна Н.П., Давтян Л.Л. Фармакогнозія. Лікарська рослинна сировина та фітозасоби. / За загальною редакцією проф. П.І. Серєди. – Вінниця: НОВА КНИГА, 2006. – 352 с.
18. Фармацевтична енциклопедія / голова ред. ради В.П. Черних. – 2-ге вид., перероб. і допов. - Київ: "Моріон", 2010. – 1632 с.
19. Шретер, А.И. Природное сырье китайской медицины / А.И. Шретер, Б.Г. Валентинов. – М.: Теревинф, 2004. –Т.1. –506 с.

Допоміжна література

20. Лекарственные растения мировой флоры: энциклопед. справочник / Н.В. Попова, В.И. Литвиненко, А.С. Куцянян. – Харьков: Діна плюс, 2016. – 540 с.
21. Лекарственное растительное сырье и фитосредства: учеб. пособие / П.И. Серєда, Н.П. Максютіна, Е.Н. Струменская и др.; под ред. проф. П.И. Серєды. – К.: ВСИ "Медицина", 2010. – 272 с.

22. European Pharmacopoeia. - 4th ed.; Plant Drug Analysis. – Springer-Verlag Berlin Heidelberg, 1996.- 2416p.
23. WHO monographs on selected medicinal plants. Vol. 1. - World Health Organization. - Geneva. – 2000. – 350p.
24. WHO monographs on selected medicinal plants. Vol. 2. - World Health Organization. - Geneva. – 2004.- 358p.
25. Max Wichtl Herbal drugs and Phytopharmaceuticals, 3-rd ed. – medpharm, Scientific Publishers Stuttgart, 2004. – 704 p.
26. Гулько Р.М. Словник лікарських рослин світової медицини. – Львів: Ліга-Прес, 2005. – 506 с.
27. Кобзар А.Я. Фармакогнозія в медицині: навчальний посіб. – Київ: Медицина, 2007. – 544 с.
28. Куркин В.А. Фармакогнозія: учеб. для студентов фармацевт. вузов / В.А. Куркин. – Самара: ООО “Офорт”, ГОУВПО “СамГМУ”, 2004. – 1180 с.
29. Ластухін Ю.О. Хімія природних органічних сполук: Навч. посібник. – Львів: Національний університет “Львівська політехніка”, 2005. – 560с.
30. Липсон В.В. Химия природных низкомолекулярных соединений: учебное пособие / В.В. Липсон. – Х.: ХНУ имени В.Н. Каразина, 2013. – 344с.
31. Лікарські рослини / Лихочвор В.В., Борисюк В.С., Дубковецький С.В. та ін. – Львів: Українські технології, 2003. – 265 с.
32. Мінарченко В.М. Лікарські судинні рослини України (медичне та ресурсне значення) / В.М. Мінарченко. – Київ: Фітосоціоцентр, 2005. – 324 с.
33. Сировинні джерела продуктів біотехнології та їх аналіз./під ред. проф. Кисличенко В.С.- Х.: Вид-во НФаУ; Золотые страницы, 2010. – 408 с.
34. Фармакогнозія. Лекарственное сырьё растительного и животного происхождения: учеб. пособие / под ред. Г.П.Яковлева. – 2-е изд., испр. и доп. – СПб.: СпецЛит, 2010. – 863 с.
35. Кардиотонические стероиды / И.Ф. Макаревич, Н.В. Ковганко, И.С. Чекман, Г.В. Загорий. – Харьков : Оригинал, 2009. – 688 с.